

RIKSDAGENS BESPARINGSKOMMITTÉ

B E T Ä N K A N D E

AVGIVET

DEN 20 DECEMBER 1932

STOCKHOLM 1932
ISAAC MARCUS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

Till Riksdagen.

I sitt i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 195 till 1932 års riksdag med förslag till ändrad lydelse av § 12 riksdagsordningen av-givna utlåtande nr 23 framhöll konstitutionsutskottet önskvärdheten av en undersökning genom riksgäldsfullmäktiges försorg av möjligheterna att, utan att riksdagsarbetets effektivitet äventyrades, nedbringa riksdags- och revisionskostnaderna i allmänhet såsom genom minskning av tryckningskostnaderna, genom någon inskränkning av kanslipersonal och vaktbetjäning m. fl. liknande åtgärder.

Med skrivelse den 24 maj 1932 överlämnade bankoutskottet till fullmäktige i riksgäldskontoret för kännedom avskrift av ett till utskottet inkommet utdrag av protokoll, hållet hos konstitutionsutskottet den 19 i samma månad, innefattande underrättelse om riksdagens beslut i ämnet och utvisande, att riksdagen bifallit vad utskottet anfört i angivna fråga.

Med anledning härav beslöto fullmäktige att för verkställande av ifrå-gavarande undersökning tillsätta en kommitté. Till ledamöter i nämnda kommitté utsågo fullmäktige undertecknad Hallin ävensom riksdagens kanslideputerade, nämligen ledamöterna av riksdagens första kammare f. d. borgmästaren K. E. von Geijer och byråchefen J. E. O. J:son Thulin samt ledamöterna av riksdagens andra kammare rådmannen J. B. Chris-tenson och förste kontoristen E. G. E. Eriksson.

Sedan kommittén, som antog benämningen Riksdagens besparingskom-mitté, den 20 december 1932 avgivit betänkande i ämnet, få fullmäktige härmed till riksdagen överlämna betänkandet.

Stockholm den 3 januari 1933.

KARL HILDEBRAND.

H. S. TAMM.

ERIC HALLIN.

John Hägglund.

Till Herrar Fullmäktige i riksgäldskontoret.

Konstitutionsutskottet vid 1932 års riksdag framhöll i sitt utlåtande nr 23 önskvärdheten av att en undersökning komme till stånd genom riksgäldsfullmäktiges försorg av möjligheterna att, utan att riksdagsarbetets effektivitet äventyrades, nedbringa riksdags- och revisionskostnaderna i allmänhet såsom genom minskning av tryckningskostnaderna, genom någon inskränkning av kanslipersonal och vaktbetjäning m. fl. liknande åtgärder.

Sedan riksdagen godkänt vad utskottet sålunda anfört och herrar fullmäktige genom utdrag av protokoll vid utskottets sammanträde den 19 maj 1932 underrättats om riksdagens beslut, beslöto herrar fullmäktige den 2 juni 1932 att för verkställande av ifrågavarande undersökning tillsätta en kommitté och utsågo till ledamöter i nämnda kommitté riksgäldsfullmäktigen kabinettskamarherre E. A. Hallin ävensom riksdagens kanslideputerade, nämligen ledamöterna av riksdagens första kammare f. d. borgmästaren K. E. von Geijer och byråchefen J. E. O. J:son Thulin samt ledamöterna av riksdagens andra kammare rådmannen J. B. Christenson och förste kontoristen E. G. E. Eriksson.

Kommittén, som antagit benämningen Riksdagens besparingskommitté, har till ordförande utsett undertecknad Hallin.

Såsom kommitténs sekreterare har tjänstgjort revisorn i riksgäldskontoret S. O. Widlund.

För fullgörande av sitt uppdrag har kommittén genom särskilda skrivelser den 10 juni 1932 anhållit, att ordförandena i de ständiga utskotten hos 1932 års riksdag ville, efter samråd med respektive utskotts sekreterare, delgiva kommittén sin uppfattning angående de åtgärder till nedbringande av kostnaderna för utskottet — främst trycknings- och personalkostnaderna — som kunde genomföras utan förfång för riksdagsarbetets behöriga gång. De i anledning härav inkomna yttrandena finnas bilagda kommitténs protokoll för den 1 juli och den 30 augusti 1932.

Till kommittén har med skrivelse den 13 juni 1932 från generaldirektören, numera statsrådet T. Nothin överlämnats en inom den enligt Kungl. Maj:ts beslut den 19 april 1932 tillsatta granskningsnämnden upprättad

promemoria, innefattande vissa synpunkter på frågan om nedbringande av riksdags- och revisionskostnaderna.

Kommittén har beträffande vissa frågor samrått med *dels* kamrarnas sekreterare vid 1932 års riksdag, kanslirådet C. H. Berggren och vice häradshövdingen P. A. Cronvall, *dels* sekreteraren i statsutskottet vid samma riksdag, statskommissarien A. G. Thorstenson, *dels* chefen för riksdagens ekonomiska förvaltningsbyrå, byrådirektören J. E. Risling, *dels* sekreteraren hos riksdagens år 1932 församlade revisorer, kanslirådet N. Löwbeer, *dels* överbibliotekarien vid riksdagsbiblioteket R. G. Höckert, *dels* ock materialförvaltaren och övervaktmästaren J. L. Mårtensson. Härjämte har vaktmästaren S. Beckman såsom representant för den vid 1932 års riksdag anställda vaktmästarpersonalen beretts tillfälle att inför kommittén framföra denna personals synpunkter beträffande vakttjänstens organisation m. m.

Såsom ovan nämnts, har kommitténs uppdrag varit att undersöka möjligheterna till begränsningar i riksdags- och revisionskostnaderna i allmänhet. Kommittén har emellertid ansett sig böra undersöka jämväl möjligheterna till besparingar i utgifterna för riksdagens hus samt för allmänna kyrkomöten, vilka utgifter bestridas av samma anslag som riksdags- och revisionskostnaderna. Kommitténs granskningsarbete har sålunda omfattat samtliga de utgifter, som belasta anslaget till riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus.

Under arbetets gång har det visat sig vara lämpligt, att till särskild behandling först upptaga frågor angående möjliga besparingar i utgifterna för 1932 års allmänna kyrkomöte och 1932 års statsrevision. Till särskild behandling har kommittén jämväl utbrutit frågor, som antingen äro av beskaffenhet att kunna avgöras av herrar fullmäktige eller ock först efter närmare utredning, som icke synts böra verkställas genom kommitténs försorg, kunna underställas riksdagen. I nu förevarande betänkande kommer kommittén därför endast att framlägga förslag till sådana åtgärder, som på grundval av kommitténs utredning ansetts kunna beslutas av riksdagen eller dess vederbörande organ.

Riksdagen synes hava åsyftat, att besparingar i riksdags- och revisionskostnaderna borde med hänsyn till det nuvarande statsfinansiella läget genomföras på sätt som redan skett och ytterligare torde påkallas beträffande statens övriga utgifter. Kommittén har härvid utgått från att alla möjligheter till besparingar, som i olika hänseenden kunna vara tillfinnandes och utan förfång för riksdagsarbetet kunna genomföras, böra tillvaratagas.

I stort sett har kommittén ansett sig böra förorda endast sådana åtgärder, vilka kunna omedelbart vidtagas, och har sålunda icke ingått på frågan, huruvida och i vad mån besparingar kunna ernås genom mera genomgripande organisatoriska förändringar av riksdagsarbetet, så mycket mindre som 1932 års riksdag i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr

105 till behandling förehaft och fattat beslut rörande förslag om vissa ändringar i riksdagens arbetsformer m. m.

Någon granskning i ett sammanhang av de olika utgifterna för riksdagen har förut, åtminstone under de senaste decennierna, ej verkställts ur de synpunkter, som kommittén haft att tillgodose. Kommittén vill dock erinra, att frågan om åtgärder för nedbringande av kostnaderna för riksdagstrycket varit föremål för undersökning av en av herrar fullmäktige den 10 juni 1920 tillsatt kommitté, som den 20 maj 1921 avgav betänkande i ämnet.

Anslaget till riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus har enligt riksgäldskontorets räkenskaper under de senaste fyra budgetåren belastats med följande nettobelopp:

Budgetår	K o s t n a d e r f ö r				S u m m a
	riksdagen	statsrevisionen	riksdagens hus	allmänt kyrkomöte	
1928/1929	3 040 321	128 726	89 551	—	3 258 598
1929/1930	3 142 070	121 159	81 971	121 667	3 466 867
1930/1931	3 106 109	119 940	286 482	—	3 512 531
1931/1932	3 175 684	122 903	108 338	—	3 406 925

Beträffande de utgifter av olika slag, som inrymmas under ifrågavarande rubriker, får kommittén, i den mån i det följande ej särskild redogörelse lämnas, hänvisa till härvid fogade sammanställning. (*Bilaga A.*)

I detta sammanhang torde böra anmärkas, att med den i riksgäldskontoret tillämpade bokföringen de i berörda sammanställning meddelade sifferuppgifterna avse belopp, som för angivna ändamål *utbetalts* under respektive budgetår. Hänsyn har sålunda ej tagits till att vissa utgifter kunna vara att hänföra till ett annat budgetår än det, under vilket de verkställts och bokförts. En dylik förskjutning i anslagsbelastningen mellan olika år, vilken främst förekommit beträffande utgifterna för riksdagstrycket, är givetvis ägnad att i viss mån göra de meddelade uppgifterna mindre jämförliga. Ytterligare bör erinras, att det anslag, varom här är fråga, under visst budgetår kan hava varit belastat med utgifter för inköp av förbrukningsartiklar o. dyl., vilka varit avsedda att täcka behovet under flera budgetår.

I en till kommittén avgiven promemoria har dåvarande statssekreteraren i finansdepartementet K. Bergendal framställt förslag angående ökad specificering å riksstaten av de olika anslagsposter, som ingå under huvudtiteln för riksdags- och revisionskostnader m. m. Denna promemoria har av kommittén med eget yttrande den 24 november 1932 överlämnats till herrar fullmäktige, varom kommittén i detta sammanhang velat erinra.

Kommittén går nu att redogöra för sin granskning av förenämnda utgifter i den ordning, de äro upptagna i ovanstående sammanställning. Till

utgångspunkt för de beräknade besparingarna vid ett genomförande av kommitténs förslag hava legat utgifterna under budgetåret 1931/1932.

KOSTNADER FÖR RIKSDAGEN.

Kostnaderna för riksdagen fördela sig på följande huvudgrupper av utgifter:

	1928/1929	1929/1930	1930/1931	1931/1932
1. Arvoden till riksdagens ledamöter	1 657 824	1 652 664	1 650 636	1 652 748
2. Resekostnadsersättningar till riksdagens ledamöter	104 695	122 251	104 925	97 589
3. Avlöningar till riksdagens personal ¹	528 019	568 885	512 001	539 843
4. Tryckpapper	58 165	59 416	50 513	58 719
5. Trycknings-, häftnings- och bindningskostnader	500 466	543 190	584 254	662 799
6. Övriga utgifter	191 152	195 664	203 780	163 986
Summa kronor	3 040 321	3 142 070	3 106 109	3 175 684

Beträffande grunderna för arvode och resekostnadsersättning åt riksdagens ledamöter har 1932 års riksdag fattat beslut. Kommittén har därför begränsat sin granskning till övriga utgiftsposter, vilka under budgetåret 1931/1932 uppgingo till ett sammanlagt belopp av omkring 1 425 000 kronor eller omkring 45 % av den totala utgiftssumman.

Siffrorna härovan utvisa, att riksdagens budget i stort sett är stabil. Utgiftssumman fluktuerar i själva verket från år till år endast på grund av sådana förhållanden som riksdagens längd samt omfattningen och beskaffenheten av de ärenden, som föreläggas riksdagen. Någon nämnvärd automatisk utgiftsstegring förekommer ej. De största utgiftsposterna äro — fränsett ersättningen till riksdagens ledamöter — avlöningar till riksdagens personal och kostnader för riksdagstrycket. Dessa utgiftsposter hava ock funnits inrymma de största möjligheterna till besparingar.

Avlöningar till riksdagens personal.

Uppgifter å kostnaderna för avlöning till den under de fyra senaste åren hos riksdagens olika organ (kamrar, utskott m. fl.) anställda personalen hava sammanställts i *Bilaga B*, däri de utgivna avlöningsbeloppen jämväl fördelats med hänsyn till sin olika art (arvoden, dyrtidstillägg och ersättning för mistad avlöning i statstjänst). Avlöningarna till den vid 1932 års riksdag anställda personalen fördelar sig på följande sätt:

Arvoden	kronor	396 210
Dyrtidstillägg	»	103 915
Ersättning för mistad avlöning	»	33 672

Summa kronor 533 797.

¹ Inklusive pensioner.

Kommittén har undersökt, i vad mån möjligheter förefinnas att nedbringa ifrågavarande kostnader *dels* genom minskning av personalens antal, *dels ock* genom nedsättning av avlöningsbeloppen.

Vad först beträffar frågan om minskning av personalens antal meddelas i *Bilaga C* uppgift å antalet av den personal, som varit anställd hos 1932 års riksdag.

Med avseende å tillsättningen av ifrågavarande personal vill kommittén erinra, att enligt § 35 riksdagsordningen vardera kammaren äger utse och förordna en sekreterare samt att den betjäning, som vardera kammaren i övrigt för sig under riksdagen anser nödig, tillsättes av talmannen och några av kammaren därtill utsedda ledamöter, efter samråd med sekreteraren. Jämlikt § 45 riksdagsordningen äga utskotten, vart för sig, utse sekreterare; de ständiga utskotten härjämte, efter samråd med sekreteraren, den övriga betjäning, som nödig finnes.

Jämlikt § 80 riksdagsordningen tillkommer det kanslideputerade att, tillika med kamrarnas talmän och vice talmän, utse och förordna de tjänstemän, som riksdagen anser för riksdagens kansli erforderliga.

Slutligen ankommer det enligt gällande instruktion för befattningshavare i riksgäldskontoret på vice värden för riksdagens hus att under riksdagstiden anställa erforderliga extra portvakter.

Det har givetvis icke varit möjligt för kommittén att i detalj bedöma behovet av den personal, som kan erfordras för göromålens behöriga utförande inom riksdagens olika organ. För vissa befattningar hos kamrarna, beträffande vilka med hänsyn till arbetets ensartade beskaffenhet hållpunkter finnas för en beräkning av arbetsmängden och den använda arbetstiden, hava undersökningar verkställts i syfte att ernå en uppfattning av den ungefärliga arbetsbörda, som ålegat vederbörande befattningshavare. I den mån kommittén funnit möjlighet till personalindragningar föreligga, hava förslagen härutinnan delgivits respektive kamrars sekreterare vid 1932 års riksdag. Vidkommande de ständiga utskotten har kommittén i stort sett ansett sig icke böra framställa förslag angående personalinskränkningar i vidare mån än som ifrågasatts i de yttranden, som avgivits till kommittén av ordförandena eller sekreterarna hos nämnda utskott.

Under de senare åren hava vid olika tillfällen minskning av den hos riksdagens kamrar och utskott anställda personalen genomförts. Med hänsyn härtill och på grund av den ökning av riksdagsarbetet, som ägt rum under samma tid, äro möjligheterna till ytterligare personalinskränkningar, särskilt beträffande den mera kvalificerade personalen hos kamrarna och utskotten, begränsade. Den av kommittén verkställda utredningen har dock givit kommittén den uppfattningen, att en minskning av personalen skulle utan större olägenhet kunna ske i nedan angivna fall. Härvid kommer kommittén först att behandla frågor rörande minskning av antalet tjänstemän för att därefter i ett sammanhang upptaga frågan om

vaktmästarpersonalens antal. De besparingar, som i det följande angivas kunna ernås genom personalinskränkningar, avse endast besparingar i utgående arvoden, fränsett dyrtidstillägg.

Kamrarna. Under 1932 års riksdag tjänstgjorde hos första kammaren 3 *förste stenografer* och 14 *stenografer* samt hos andra kammaren 4 *förste stenografer* och 16 *stenografer*. Under juni 1932 tjänstgjorde hos andra kammaren dessutom 2 extra stenografer.

Under pågående plenum uppteckna två stenografer och en förste stenograf samtidigt vad som yttras. Varje par stenografer tjänstgör därvid i första kammaren en timme och i andra kammaren $\frac{3}{4}$ timme, varefter avslösning sker, under det att förste stenografen i allmänhet arbetar två timmar i följd. Stenograferna utskrivna sedermera var sin hälft av vad de upptecknat, efter att, i den mån så erfordras, hava med varandra kollationerat sina stenogram. Förste stenografen har att granska utskriften, innan dessa framläggas till justering av vederbörande talare.

Stenograferna skola avlämna sina utskrifter i första kammaren senast kl. 10 f. m. å andra dagen efter plenum samt i andra kammaren i fråga om förmiddags- eller middagsplena senast nästa dag kl. 7 e. m. och be- träffande kvällsplenum senast kl. 10 f. m. å andra dagen efter detta.

Den sammanlagda avlöningskostnaden för förste stenografer och stenografer utgjorde under 1932 års riksdag

för första kammaren	kronor	67 374
» andra kammaren	»	80 073

eller sammanlagt kronor 147 447.

Med hänsyn till den betydande kostnad, som förhandlingarnas stenografering sålunda medför, har kommittén verkställt en närmare utredning av stenografernas tjänstgörings- och avlöningsförhållanden under nämnda riksdag. Denna utredning har bland annat givit vid handen, att varje stenograf hade en effektiv tjänstgöringstid i plenisalen av 45 timmar, att den sammanlagda arbetstiden kunde för varje stenograf beräknas till 367 timmar, samt att avlöningen till stenograferna motsvarade en ersättning per timme av omkring 9 kronor¹. Det har vidare framgått, att de totala avlöningskostnaderna till samtliga riksdagsstenografer i medeltal motsvarade per effektiv skrivtimme 223 kronor och per trycksida av riksdagens protokoll 24 kronor.

I syfte att tilläventyrs erhålla ett uppslag till sådan förenkling av stenografarbetet, som kunde antagas nedbringa kostnaderna för detta, har kommittén genom sin ordförande inhämtat upplysningar angående arbetets ordnande hos danska och finska riksdagarna samt norska stortinget. Härvid har framgått, att det i våra grannländer tillämpade systemet vä-

¹ Hänsyn har härvid tagits till att stenograferna själva hava att bekosta utskrivningen av stenogrammen på maskin.

sentligt avviker från det, som utbildat sig hos oss. Stenografernas instäl-
 lelsetid vid plenum är sålunda avsevärt kortare än i den svenska riksdag-
 en. I Norge utgör denna tid för varje gång 15 (i vissa fall 30), i Danmark
 15 och i Finland 7½ minuter. Stenogrammen utskrivs vidare genast
 efter deras upptagande, varigenom ett förkortande av tiden för färdig-
 ställande av protokollet ernås. Denna tidsvinst medför emellertid, att
 kostnaderna för stenograferingen bliva relativt höga. Genom att steno-
 grafernas arbetsförmåga på grund av den fortlöpande skrivningen, åtmin-
 stone under plenidagar, måste tagas i anspråk i full utsträckning, har
 deras anställning nämligen icke kunnat — såsom i svenska riksdagen
 är fallet — ordnas såsom en bisyssla. Sålunda äro i Danmark och Norge
 stenograferna fast anställda mot årslön samt tillförsäkrade pension. Kom-
 mittén har därför icke ansett möjligt ernå besparing genom att omlägga
 det inom svenska riksdagen tillämpade stenograferingssystemet i närmare
 anslutning till det inom våra grannländer begagnade, och har kommittén
 icke heller eljest funnit en omorganisation kunna medföra besparing.

Då emellertid storleken av stenograferingskostnaderna synes giva stöd
 för den uppfattningen, att en reducering av antalet stenografer skulle
 vara möjlig utan att de kvarvarande behövde bliva oskäligt betungade
 med arbete, har kommittén till en början undersökt möjligheterna av att
 minska antalet på en gång i plenisal tjänstgörande stenografer från tre
 till två (en förste stenograf och en stenograf). En sådan anordning, som
 väsentligen skulle minska stenograferingskostnaderna, hava emellertid
 kamrarnas sekreterare i en till kommittén avgiven promemoria bestämt
 avrätt, såsom medförande försämring av arbetsresultatet, främst i de
 många fall, då en riksdagsledamot icke yttrar sig från talarstolen samt
 stenograferna för att kunna uppfatta vad som yttras måste förflytta sig
 till plats i närheten av talaren. Kommittén har förty funnit sig böra av-
 stå från att föreslå berörda anordning. Kommittén vill emellertid i detta
 sammanhang uttryckligen framhålla önskvärdheten av att riksdagens le-
 damöter i större utsträckning än hittills framföra sina yttranden från ta-
 larstol ävensom att under överläggningarna mera tystnad iakttages. Dä-
 rest så bleve fallet, skulle detta vara ägnat att underlätta genomförandet
 av här ifrågavarande kostnadsbesparande anordning.

Vid angivna förhållanden har kommittén i stället inskränkt sig till att
 föreslå, att två stenografer i vardera kammaren indragas. Kommittén har
 därvid anslutit sig till den av kamrarnas sekreterare avgivna promemo-
 rian, i vilken framhålles, att om en reduktion av antalet stenografer vore
 ofrånkomlig, de minsta olägenheterna därigenom skulle ernås. En indrag-
 ning i sist antydd riktning torde komma att medföra, att varje par steno-
 grafer nödgas tjänstgöra i perioder om en timme jämväl i andra kamma-
 ren.

Den besparing, som skulle erhållas genom indragning av fyra stenogra-
 fer, kan beräknas uppgå till omkring 11 500 kronor.

I vardera kammaren voro under 1932 års riksdag anställda en *registrator* samt *kanslister* till ett antal av i första kammaren fem, varav en kvinnlig, och i andra kammaren sex, samtliga manliga. Den kvinnliga kanslisten, vilken tjänstgjort såsom maskinskriverska och haft sig ålagd hel daglig tjänstgöringsskyldighet, anställdes först vid nämnda riksdag, i samband varmed kanslistbefattningarna i första kammaren minskades från sex till fem. Den sålunda genomförda anordningen har enligt vad kommittén inhämtat fungerat tillfredsställande. De manliga kanslisternas arbete har varit så fördelat, att under och närmast efter plenum 2 å 3 kanslister samtidigt tjänstgjort, varjämte var och en av dem haft att hålla vakt en förmiddag i veckan.

Den arbetsbörda, som ålegat de manliga kanslisterna, har, enligt vad en av kommittén verkställd utredning utvisat, varit jämförelsevis ringa. Med hänsyn härtill har kommittén ansett möjligt ålägga kanslisterna ökade arbetsuppgifter. Detta synes lämpligen böra ske genom att registratorsbefattningen i vardera kammaren indrages och registratorsgöromålen övertagas av kanslisterna. Den huvudsakliga delen av dessa göromål, diarieföring, bör åläggas viss kanslist, vilken på grund därav bör tillerkännas samma arvode, som hittills utgått till registrator, samt övriga registratorsgöromål fördelas å de andra manliga kanslisterna. Härjämte torde i andra kammaren, i likhet med vad som skett vid 1932 års riksdag i första kammaren, en av kanslistbefattningarna kunna indragas samt en kvinnlig kanslist med hel daglig tjänstgöringsskyldighet anställas.

Kamrarnas sekreterare hava för sin del förklarat hinder ej möta för förslagens genomförande.

Den besparing, som skulle ernås genom indragning av registratorsbefattningen i vardera kammaren och en kanslistbefattning i andra kammaren, kan beräknas utgöra omkring 5 800 kronor (3×1920).

De ständiga utskotten. Av de yttranden, som på sätt ovan sagts, avgivits till kommittén från ordförandena och i vissa fall sekreterarna hos de ständiga utskotten vid 1932 års riksdag, framgår, att någon nämnvärd minskning av antalet anställda tjänstemän hos ifrågavarande utskott icke lär kunna ifrågakomma. Beträffande några utskott hade viss inskränkning i tjänstemännens antal på senaste tiden skett. Sålunda hade konstitutionsutskottet under de senaste två riksdagarna entledigat en kanslist resp. den 1 maj och den 1 april samt första och andra lagutskotten indragit vardera en kanslistbefattning, det förra utskottet år 1929 och det senare år 1923. Av yttrandena inhämtas dock, att konstitutionsutskottets presidium haft under övertvägande att eventuellt föreslå, att ovannämnda kanslistbefattning helt indroges, dock under förutsättning att ett kvinnligt kanslibitråde, kunnigt i maskinskrivning, anställdes hos utskottet, att det ifrågasatts, huruvida icke anställningstiden för kanslisten å statsutskottets första avdelning måhända kunde inskränkas till $3\frac{1}{2}$ månader, att hos bevillningsutskottet, såsom tidigare varit

på tal, eventuellt någon befattningshavare under de år, arbetets omfattning så medgåve, kunde anställas icke för hela riksdagsperioden utan allenast under den tidrymd, biträde av honom befundes oundgängligen erforderligt, samt att beträffande bankoutsittet någon minskning icke vore möjlig, så länge ej en avsevärd minskning i den nuvarande arbetsbördan, särskilt beträffande handläggningen av pensionsärenden, ägt rum.

Då kommittén givetvis icke kan bedöma det personalbehov, som inom olika utskott och vid olika tillfällen må föreligga, så mycket mindre som olika praxis tillämpas inom olika utskott beträffande ärendenas handläggning, föredragning m. m., samt kommittén förutsätter, att utskottens presidier icke lära underlåta tillse, att utskottens personal icke hålles större, än omständigheterna påkalla, har kommittén i detta sammanhang endast velat i korthet återgiva innehållet i ovanberörda yttranden.

Endast i ett fall har kommittén funnit sig böra ifrågasätta en indragning av utskottspersonal, nämligen beträffande registratorn hos statsutskottet. Utskottets ordförande har uttalat sig i den riktningen och kommittén finner en dylik åtgärd i och för sig lämplig med hänsyn till den ståndpunkt, kommittén intagit i fråga om registratorsbefattningarna hos kamrarna. Efter samråd med statsutskottets sekreterare har kommittén kommit till den uppfattningen, att de göromål, som utföras av registratorn, skulle kunna övertagas av annan tjänsteman hos utskottet. Därvid torde kunna ifrågakomma antingen utskottets kamrerare, vilkens arbetsuppgifter stå i visst samband med registratorns, eller ock en av utskottets kanslist. Med hänsyn till föreliggande omständigheter har kommittén ansett sig böra förorda det senare alternativet, därvid ifrågasatt kanslist bör tillerkännas samma arvode, som hittills utgått till registrator. Därest detta förslag vinner beaktande, synes ovan ifrågasatta partiella indragning av en kanslist icke kunna förekomma.

En indragning av registratorsbefattningen i statsutskottet under nyss angiven förutsättning skulle medföra en besparing av omkring 1 900 kronor.

Den besparing, som skulle ernås, därest kanslistbefattningen i konstitutionsutskottet helt indroges, skulle uppgå till omkring 800 kronor.

Sammanlagt synes sålunda en besparing å omkring 2 800 kronor vara möjlig genom minskning av antalet tjänstemän hos de ständiga utskotten.

Såsom ovan framhållits, har för indragning av kanslisten hos konstitutionsutskottet förutsatts, att ett kanslibiträde, kunnigt i maskinskrivning, anställdes hos utskottet. Med avseende å detta förslag vill kommittén för sin del ifrågasätta, huruvida det icke vore lämpligare, att konstitutionsutskottet i likhet med övriga utskott vid behov av biträde för maskinskrivning, enklare utredningar, kollationering o. dyl. anlitate för sådant ändamål hos riksdagens kansli anställd personal. Den anordning med en för alla utskott gemensam skrivcentral under kanslideputerades

överinseende, som under de senaste åren genomförts, har nämligen medfört stor besparing genom att möjliggöra ett bättre utnyttjande av biträdenas arbetstid än vad som skulle blivit fallet därest utskotten haft sina särskilda biträden.

Hittills har ej sällan förekommit, att andra än utskottets egna tjänstemän anlitas för föredragning av ärenden inför utskott eller såsom sekreterare vid behandling av särskilt ärende. Emellertid förutsätter kommittén, att framdeles extra föredragande eller sekreterare icke tillkallas annat än i den mån ärendenas art så fordrar eller då arbetet icke kan medhinnas av utskottets sekretariat.

De tillfälliga utskotten. Under senare år har iakttagits, att sekreterare i tillfälligt utskott anställas endast i den mån så verkligen erfordras med hänsyn till ärendenas mängd och beskaffenhet. Sålunda voro under 1932 års riksdag i andra kammaren fem tillfälliga utskott sammanlagt anställda två sekreterare. Kommittén utgår från att samma anordning jämväl i fortsättningen tillämpas, samt att arbetet i möjligaste mån koncentreras så att den tid, varunder avlönat sekreterarebiträde behöver anlitas, i görligaste mån förkortas.

Riksdagens kansli. Med bifall till vad konstitutionsutskottet härom hemställt i sitt utlåtande nr 26 antog 1932 års riksdag såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling förslag om uteslutande ur §§ 36 och 80 riksdagsordningen av bestämmelserna om riksdagsbeslutet. I samband härmed uttalade riksdagen, att därigenom, bland annat, den ekonomiska fördelen skullo vinnas, att *sekreterartjänsten* i riksdagens kansli, vilken ålegat utarbetandet av riksdagsbeslutet, möjligen kunde indragas.

Ytterligare må erinras, att 1932 års riksdag, med bifall till konstitutionsutskottets utlåtande nr 27, ur 14 § andra stycket i reglementariska föreskrifter för riksdagen uteslutit vad däri stadgades om vissa åligganden för sekreteraren hos riksdagens kansli.

Kommittén har ingående granskat de olika övriga arbetsuppgifter, som hittills ålegat sekreteraren hos riksdagens kansli. Denna granskning har visat uppgifterna vara av den omfattning och beskaffenhet, att kanslideputerade för deras utförande icke torde kunna undvara biträde av en sekreterare. Kommittén vill i detta sammanhang även erinra, att förslaget om avskaffande av de tillfälliga utskotten icke vann 1932 års riksdags bifall, vadan alltjämt uppsättande av riksdagsskrivelser i ärenden, som behandlats av tillfälliga utskott, skall åvila riksdagens kansli. Kommittén har under sådana förhållanden icke ansett sig kunna förorda sekreterarebefattningens indragning. Kommittén kommer emellertid att föreslå viss, av riksdagsbeslutets bortfallande motiverad nedsättning av arvodet för befattningen.

Därest vad av kommittén ovan ifrågasatts beträffande konstitutionsutskottet skulle vinna beaktande, torde viss ökning av personalen å den av riksdagens kansli anordnade skrivcentralen erfordras. Kommittén har beräknat kostnaden härför till omkring 500 kronor.

Vaktmästarpersonalen. Antalet under 1932 års riksdag hos kamrarna, utskotten och riksdagens kansli anställda vaktmästare utgjorde, såsom bilaga C utvisar, fyrtiosju, därav ett vaktmästarbiträde. Avlöningen till denna personal uppgick till 97 188 kronor.

För utrönande av möjligheterna att minska ifrågavarande personals antal har kommittén till en början undersökt dess tjänstgöringsskyldighet. Denna undersökning har givit vid handen, att vaktmästarna i genomsnitt dagligen tjänstgjort något över 7 timmar. Någon indragning av vaktmästare lärers sålunda icke kunna ske genom förlängning av tjänstgöringstiden.

Vad härefter angår frågan, huruvida det nuvarande antalet vaktmästare är behöfligt med hänsyn till den omfattning, i vilken dessas tjänster tagas i anspråk under pågående tjänstgöringstid, har till en början statsutskottets sekreterare framhållit, att enligt hans förmenande en av detta utskotts fem vaktmästare skulle kunna indragas. Vidare torde enligt kommitténs åsikt det icke vara erforderligt, att vartdera av andra lagutskottet och jordbruksutskottet förfoga över två vaktmästare. Häremot torde icke med skäl kunna erinras, att jämväl hos vartdera av konstitutions- och bevillningsutskotten funnits två vaktmästare, enär den en av dem jämväl haft sig ålagt att ombesörja vakthållning å en av kamrarnas åhörarläktare (talmansläktaren). I bankoutskottet tjänstgjorde endast en vaktmästare och ett vaktmästarbiträde, en anordning, som visat sig vara fullt tillfredsställande på samma gång som den inneburit en besparing, och i första lagutskottet en vaktmästare, vilken sistnämnde under sammanträdesdagar mellan kl. 11 f. m.—1 e. m. biträddes av en av de extra portvakterna i riksdagshuset. Kommittén anser, att hos vartdera av andra lag- och jordbruksutskotten borde, i likhet med vad som varit fallet hos bankoutskottet, anställas en vaktmästare och ett vaktmästarbiträde.

Vakthållningen å referentläktarna under plena har hittills ombesörjts av en av tidningarnas telegrambyrå anställd person samt två riksdagsvaktmästare, en för vardera kammaren. Dessa båda senare hava härjämte haft som uppgift att, allteftersom propositioner och motioner avlämnats, omedelbart tillhandahålla dessa pressens representanter för kännedom och därefter återställa dem till kamrarna, varjämte dem ålegat att överlämna riksdagstryck till pressrepresentanterna. Enligt kommitténs mening torde vakthållningen å ifrågavarande läktare böra helt upprätthållas genom pressens försorg. Härigenom skulle antalet riksdagsvaktmästare kunna reduceras med två. Förslagets genomförande förutsätter

emellertid, att vederbörande tjänsteman hos kamrarna (förste kanslisten) åläggas ombesörja, att dels propositioner och motioner omedelbart efter avlämnande, dels ock övrigt riksdagstryck samtidigt med utdelningen i kamrarna expedieras till pressrepresentanterna.

Sammanlagt skulle sålunda genom ovannämnda förslag fem vaktmästarbefattningar kunna indragas, varemot två nya vaktmästarbiträdesbefattningar skulle tillkomma.

Härutöver synes emellertid vid omläggning av vakttjänsten viss ytterligare inskränkning av vaktpersonalen möjlig, under förutsättning att denna personal ej anlitas annat än i tjänsteärenden. Det torde nämligen vara uppenbart, att behovet av vaktmästare i såväl kamrarna som utskotten är väsentligt mindre under tid, då sammanträden ej äga rum, än vad som eljest är fallet. Enligt kommitténs mening skulle därför, enär kammarplena och utskottssammanträden ej pågå samtidigt, vaktmästare från utskotten kunna tjänstgöra under kammarplena. Kommittén föreslår, att en vaktmästare hos statsutskottet samt vaktmästarbiträdena hos banko-, andra lag- och jordbruksutskotten åläggas att tjänstgöra i kamrarna under plena, förslagsvis vaktmästarbiträdet från bankoutskottet i första kammaren och de övriga i andra kammaren. Härvid torde en motsvarande reducering av tjänstgöringstiden hos respektive utskott böra beredas ifrågavarande vaktpersonal. Tjänstgöringstiden kan för dag, då arbetsplena i kamrarna ej äga rum, lämpligen fastställas till 5 timmar. På antydda sätt skulle antalet vaktmästare kunna ytterligare minskas hos första kammaren med en och hos andra kammaren med två. Den vaktpersonal hos utskotten, som sålunda jämväl skulle hava tjänstgöringsskyldighet hos kamrarna, har kommittén betecknat såsom »rörlig» samt övrig vaktpersonal med uteslutande tjänstgöringsskyldighet hos utskott såsom »fast».

Kommitténs förslag innebär sålunda, *dels* att följande antal vaktmästarbefattningar skulle indragas, nämligen

hos första kammaren	2
» andra kammaren	3
» statsutskottet	1
» andra lagutskottet	1
» jordbruksutskottet	1

eller tillsammans 8,

varemot skulle hos vardera av andra lag- och jordbruksutskotten inrättas en vaktmästarbiträdesbefattning, *dels ock* att under tid, då kammarplenum pågår, skulle för tjänstgöring hos första kammaren förslagsvis avdelas vaktmästarbiträdet från bankoutskottet samt för tjänstgöring hos andra kammaren en vaktmästare från statsutskottet och ett vaktmästarbiträde från vardera av andra lag- och jordbruksutskotten.

Enligt förenämnda förslag skulle sålunda den hos kamrarna under plena tjänstgörande vaktpersonalen — bortsett från referentläktarna — ökas med en (hos andra kammaren). Under tid, då plenum ej pågår, skulle däremot antalet i första kammaren vara två och i andra kammaren tre färre. På grund härav måste ny vaktindelning ske. Då längre vakter ej kunna åläggas de kvarvarande vaktmästarna, måste härvid antalet samtidigt tjänstgörande vaktmästare reduceras.

Antalet av den vaktpersonal, som vid gillande av kommitténs förslag skulle tillsättas av riksdagens olika organ, framgår av följande sammanställning, däri jämväl uppgifter lämnas å antalet av den vid 1932 års riksdag tjänstgörande vaktpersonalen.

	Antal vid 1932 års riksdag	Enligt kommitténs förslag skulle vid 1933 års riksdag anställas:			Personal- minsk- ning	
		Samtliga (fasta)	Samtliga	Därav:		
				fasta		rörliga
Första kammaren:						
Förste vaktmästare	1	1	1	—	—	
Postvaktmästare	1	1	1	—	—	
Övriga vaktmästare	10	8	8	a	2	
Andra kammaren:						
Förste vaktmästare	1	1	1	—	—	
Postvaktmästare	1	1	1	—	—	
Klubbvaktmästare	2	2	2	—	—	
Övriga vaktmästare	11	8	8	b	3	
Statsutskottet	5	4	3	1	1	
Konstitutionsutskottet	¹ 2	2	1	1	—	
Bevillningsutskottet	¹ 2	2	1	1	—	
Bankoutskottet	² 2	2	1	³ 1	—	
Första lagutskottet	1	1	1	—	—	
Andra lagutskottet	2	2	1	³ 1	—	
Jordbruksutskottet	2	2	1	³ 1	—	
Riksdagens kansli	4	4	4	—	—	
Summa	47	41	35	6	6	

Vad beträffar de fyra vaktmästarna å riksdagens kansli (tryckeriexpeditionen) hava dessa att, bland annat, från bokbindaren mottaga och till kamrarna avlämna allt ankommande riksdagstryck. Jämte dessa vaktmäs-

¹ Därav en rörlig.

² Därav ett vaktmästarbiträde.

³ Vaktmästarbiträde.

a Under plena förstärkes vaktpersonalen med ett vaktmästarbiträde från bankoutskottet.

b Under plena förstärkes vaktpersonalen med en vaktmästare från statsutskottet samt ett vaktmästarbiträde från vardera av andra lag- och jordbruksutskotten.

tare hava under riksdagstiden sedan år 1921 inom samma lokal, som inrymmer tryckeriexpeditionen, tjänstgjort två i riksgäldskontoret anställda, å riksdagens ekonomiska förvaltningsbyrå placerade vaktmästare, vilkas uppgift varit att till allmänheten försälja riksdagstryck och kommittéutlåtanden. Kommittén har med hänsyn till den arbetsbörda, som åligger de fyra riksdagsvaktmästarna icke funnit sig kunna föreslå någon minskning av dessas antal, men håller dock icke för uteslutet, att en av riksgäldskontorets vaktmästare å expeditionen skulle kunna indragas och dennes åligganden på lämpligt sätt fördelas på de övriga å expeditionen tjänstgörande vaktmästarna. Beslutanderätten i denna fråga torde emellertid tillkomma herrar fullmäktige.

Kamrarnas sekreterare vid 1932 års riksdag, vilka tagit del av kommitténs förslag beträffande vaktpersonalen, hava förklarat sig icke hava något att erinra mot förslagen, i vad desamma avse kamrarna. Dessutom har materialförvaltaren och övervaktmästaren J. L. Mårtensson, som har att utöva närmaste överinseendet över riksdagens vaktpersonal, uttalat, att förslagen skulle under angivna förutsättningar vara möjliga att genomföra.

Genom den föreslagna minskningen av vaktpersonalens antal skulle ernås en besparing av omkring 10 300 kronor.

Portvakterna. Kommittén vill erinra, att kommittén i särskild skrivelse den 24 november 1932 till herrar fullmäktige hemställt, att herrar fullmäktige ville besluta, att riksdagshusets norra och södra portar mot Riksgatan hålles stängda även under tid, då riksdag är samlad.

Genom ett bifall till denna framställning skulle två extra portvakter kunna indragas, varigenom en besparing å 3 400 kronor kunde vinnas.

Summan av de besparingar, som äro möjliga att ernå, därest samtliga av kommittén förordade förslag angående inskränkningar av antalet hos riksdagen anställda tjänstemän och vaktmästare godkännas, uppgår till omkring 33 700 kronor, exklusive dyrtidstillägg. Detta sistnämnda skulle, beräknat efter nu gällande procenttal för oreglerade verk eller 28 %, utgöra omkring 9 400 kronor. Den sammanlagda möjliga minskningen i avlöningskostnaderna genom personalinskränkningar kan sålunda beräknas utgöra 43 100 kronor. Härifrån bör dock avdragas ovan beräknade kostnadsökning å 500 kronor för skrivarbete å riksdagens kansli.

Förslagens genomförande. Ur besparingssynpunkt är det önskvärt, att de föreslagna personalinskränkningarna genomföras redan vid 1933 års riksdag. Med hänsyn till att indragningar måste äga rum, är det möjligt, att härvid vissa svårigheter kunna uppstå. Visserligen har den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen inga berättigade anspråk på att ånyo vinna anställning, men riksdagens olika personaltillsättande organ hava hittills i regel bibehållit den personal, som tidigare varit an-

ställd. Vid genomförandet av kommitténs förslag torde hänsyn få tagas till vissa rent personliga förhållanden, såsom vederbörande befattningshavares ekonomiska ställning, hans beroende av inkomsten från arbete hos riksdagen, längden av tjänstetiden hos riksdagen, befattningshavarens ålder o. dyl. Kommittén har självfallet varken haft möjlighet eller befohgenhet att härutinnan vidtaga några undersökningar.

I samband med prövningen av kommitténs förslag torde böra undersökas, huruvida i de enskilda fallen förhållandena äro sådana, att pension eller annan gottgörelse enligt hittills tillämpade regler bör beredas befattningshavare, som icke kan ernå förnyad anställning hos riksdagen.

Vidkommande härefter frågan om nedsättning av avlöningsbeloppen vill kommittén erinra, att ersättningen till riksdagens personal utgår i form av månads- eller dagarvode, varå dyrtidstillägg beräknas. Härtill kommer för vissa tjänstemän ersättning för avlöningsförmåner i statstjänst, som mistats på grund av riksdagstjänstgöringen.

Vad först angår *arvodesbeloppen* äro dessa angivna i särskilda av riksdagen fastställda bestämmelser angående avlöningen för de hos kamrarna och utskotten samt riksdagens kansli anställda tjänstemän och vaktbetjante. Sin nuvarande lydelse erhöilo dessa bestämmelser genom beslut av 1930 års riksdag. De i bestämmelserna då vidtagna ändringarna berörde emellertid icke storleken av utgående arvoden. Såsom närmare framgår av *Bilaga D*, vilken utvisar den ersättning, som utgått till ifrågavarande personal alltsedan år 1912, hava nu gällande arvoden, fränsett ett fåtal befattningar, för vilka reglering skedde år 1923, blivit fastställda år 1919.

Å förenämnda arvoden har, på sätt närmare framgår av bilagda promemoria (*Bilaga E*), utgått *dyrtidstillägg*. Detta tillägg har under de senaste åren beräknats i enlighet med de grunder, som gälla för befattningshavare i statens tjänst vid icke reglerade verk, dock att det högsta belopp, för vilket dyrtidstillägg å sammanlagda avlöningen för månad i riksdagstjänst och statstjänst fått utgå, utgjort 1 250 kronor.

Härjämte har (se *Bilaga F*) alltsedan år 1923 ersättning för mistade avlöningsförmåner utgått till innehavare av vissa befattningar inom riksdagen, därest de äro statstjänstemän, nämligen sekreterarna hos kamrarna och i de ständiga utskotten, notarier, vilka tillika förrätta sekreterargöromål, till ett antal av fyra i statsutskottet och en i vart och ett av de övriga ständiga utskotten, ävensom kamreraren i statsutskottet. Ersättningen har utgjort två tredjedelar av vad vederbörande befattningshavare visat sig hava på grund av tjänstgöring hos riksdagen avstått av de till statstjänsten hörande avlöningsförmånerna.

Efter granskning av nu gällande avlöningsförmåner till den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen har kommittén kommit till den upp-

fattningen, att dessa förmåner, särskilt med hänsyn till nuvarande tidsläge, borde kunna något reduceras. Kommittén förbiser härvid ingalunda, att det ansvarsfulla och jäktande arbetet i riksdagens tjänst, vilket ställer alldeles särskilt stora krav på personalens kompetens och tjänsteduglighet, liksom även arbetets tillfälliga beskaffenhet motiverar en relativt hög ersättning. Enligt kommitténs mening torde dock en viss nedsättning av lönebeloppen kunna genomföras utan att svårigheter skulle uppstå för riksdagen att åt riksdagsarbetet förvärva de kvalificerade tjänstemän, vilkas biträde är av särskild betydelse för riksdagen. Med avseende å formen för den nedsättning av löneförmånerna, som kommittén sålunda anser påkallad och möjlig, har kommittén icke ansett sig böra föreslå en generell minskning av de fastställda grundarvodena. Kommittén har funnit dessa arvoden såsom grundavlöning betraktade i stort sett väl avvägda med hänsyn till de olika befattningshavarnas göromål och ansvar, om än kommittén, såsom närmare framgår av det följande, i några fall funnit vissa jämkningar i arvodesbeloppen lämpliga. Icke heller har kommittén ansett skäligt föreslå någon ändring i de av 1923 års riksdag fastställda grunderna för den ersättning för mistade avlöningsförmåner i statstjänst, som tillkommer ett antal av de hos riksdagen anställda statstjänstemännen.

Enligt kommitténs uppfattning torde däremot nedsättningen i lönerna böra ske genom reducering av dyrtidstillägget. Att helt indraga denna förmån torde icke böra ifrågasättas. Kommittén finner en lämplig reducering kunna ernås genom införandet av bestämmelse därom, att dyrtidstillägget från och med 1933 års riksdag utgår efter samma procenttal, som gäller för reglerade verk. Såsom ovan nämnts har dyrtidstillägget — bortsett från bestämmelsen om maximigränsen — under de senaste riksdagarna utgått efter de vid icke reglerade verk gällande grunderna och sålunda under 1932 års riksdag uppgått till 30 % av arvodet. Vid oförändrade grunder skulle tillägget komma att under 1933 års riksdag utgå efter 28 %. Ett beslut i överensstämmelse med vad kommittén nyss förordat skulle innebära en nedsättning av dyrtidstillägget under 1933 års riksdag till 10 %. I samband härmed torde med hänsyn till att 1932 års riksdag med 100 kronor sänkt det maximibelopp för avlöning å reglerad statstjänst, varå dyrtidstillägget högst må utgå, en lika stor sänkning böra ske beträffande maximibeloppet i fråga om riksdagens tjänstemän. Det bör sålunda föreskrivas, att det högsta belopp, för vilket dyrtidstillägget å sammanlagda avlöningen för månad i riksdagstjänst och statstjänst må utgå, skall utgöra 1 150 kronor.

Genom dyrtidstilläggets reducering på sätt ovan sagts kan beräknas uppkomma en besparing av omkring 55 000 kronor, vilket belopp motsvarar något över 10 % av den under 1932 års riksdag utbetalade avlöningssumman. Det bör anmärkas, att angivna besparing beräknats å de arvoden, som skulle utgå efter genomförande av kommitténs förslag om personalinskränkningar.

Såsom ovan antytts, har kommittén funnit sig böra föreslå vissa jämförelser i de hittills utgående arvodesbeloppen. Till en början torde i detta sammanhang erinras, att kommittén i det föregående förordat, att dagarvudet till den *kanslist hos vardera kammaren* ävensom till den *kanslist hos statsutskottet*, som erhåller i uppdrag att tillika vara registrator, bestämmas till samma belopp, som hittills utgått till registrator eller 15 kronor.

I anslutning till vad statsutskottets ordförande och sekreterare ifrågasatt förordar kommittén vidare, att dagarvudet till *statsutskottets kamrerare* sänkes från 20 till 17 kronor. Besparingen genom en sådan nedsättning utgör omkring 600 kronor, inberäknat dyrtidstillägg efter 10 %.

Hos bevillningsutskottet hava förutom sekreterare varit anställda bland andra två notarier med sekreterargöromål. Ehuru detta utskott arbetar på två avdelningar, torde vid det förhållandet, att utskottets sekreterare ombesörjer sekreterargöromålen å en av avdelningarna, endast en *notarie med sekreterargöromål* behöva anställas hos utskottet. Kommittén föreslår, att den andre hittillsvarande notarien med sekreterargöromål ersättes med en notarie, varigenom en besparing skulle ernås å omkring 900 kronor, inberäknat dyrtidstillägg efter 10 %.

Arvodet till *sekreteraren i riksdagens kansli* torde enligt kommitténs mening böra med hänsyn till den minskning i dennes arbetsbörda, som skulle uppkomma genom att riksdagsbeslutet icke vidare behöver utarbetas, nedsättas från 400 till 300 kronor i månaden och samtidigt begränsas till högst 1200 kronor för riksdag eller samma arvode, som utgår till sekreterare hos tillfälligt utskott. Genom denna nedsättning ernås en besparing å 440 kronor, inberäknat dyrtidstillägg efter 10 %.

I samband härmed föreslår kommittén, att föreskriften i 6 § av avlöningsbestämmelserna, varigenom kanslideputerade bemyndigas att använda högst 500 kronor till biträde vid utarbetande och expediering av riksdagsbeslutet, upphäves.

Enligt 9 § av nämnda avlöningsbestämmelser äga kanslideputerade för utarbetande av vederbörliga register för varje lagtima riksdag bestämma arvoden av högst 5 000 kronor för registrens upprättande och korrekturläsning samt högst 1 000 kronor åt en kontrollant av samma arbete. Enligt kommitténs mening torde ersättningen för ifrågavarande arbeten skäligen kunna beräknas lägre och vill kommittén i sådant avseende föreslå, att arvodesbeloppen icke få överstiga respektive 4 000 kronor och 500 kronor.

Beträffande frågan om ersättningen till *riksdagens vaktmästare* får kommittén anföra följande.

Enligt 1923 års riksdags avlöningsbestämmelser hänföras riksdagens vaktmästare till tre olika lönegrupper med dagarvoden om respektive 10, 9 och 8 kronor. Det högsta arvodesbeloppet uppbäres av förste vaktmästare hos kamrarna samt vaktmästare därstädes, som ombesörjer utdel-

ningen av postförsändelser till kamrarnas ledamöter (postvaktmästare); arvode av 9 kronor om dagen utgår till förste vaktmästare hos statsutskottet och vaktmästare i riksdagens kansli samt arvode av 8 kronor om dagen till övriga vaktmästare hos såväl kamrarna som de ständiga utskotten. Till det hos bankoutskottet anställda vaktmästarbiträdet har arvodet av utskottet bestämts till 4 kronor om dagen jämte dyrtidstillägg. — Till en var av vaktmästarna hos kamrarna och utskotten samt i riksdagens kansli har under 1928—1932 års riksdagar utgått en tillfällig gratifikation till belopp av 1 krona för varje tjänstgöringsdag. Till förenämnda vaktmästarbiträde har under 1932 års riksdag utgått en tillfällig gratifikation av 50 öre om dagen. Härjämte har under 1931 och 1932 års riksdagar en var av nyssnämnda vaktmästare, som före respektive riksdags början tjänstgjort minst 6 riksdagar, erhållit en särskild avlöningsförbättring av 30 öre för varje tjänstgöringsdag, utan rätt att därå uppbära dyrtidstillägg. — Vid slutet av varje riksdag må till vardera av de under hela riksdagen i kamrarna anställda förste vaktmästarna och till postvaktmästaren utbetalas en särskild ersättning av 50 kronor. Därjämte må, jämväl vid slutet av varje riksdag till en var av de vaktmästare, vilka efter klockan elva eftermiddagen tjänstgjort vid aftonplena, utbetalas en extra ersättning av 4 kronor för varje gång sådan tjänstgöring ägt rum.

Kommittén vill erinra, att sedan i anledning av beslut av 1928 års riksdag frågan om vidtagande av åtgärder i syfte att förbättra riksdagsvaktmästarnas ekonomiska villkor varit föremål för utredning av en av riksgäldsfullmäktige tillsatt delegation, denna fråga behandlats vid 1929 års riksdag, samt att därvid de av delegationen framlagda förslagen, vilka bland annat avsågo införande av ålderstillägg efter viss tjänstgöring, dyrtidstilläggens inarbetande i avlöningen och meddelande av bestämmelser angående avlöning under sjukledighet, icke föranledde någon åtgärd. I sitt i ämnet avgivna utlåtande nr 61 uttalade bankoutskottet särskilt beträffande frågan om vaktpersonalens löneförmåner under sjukdom m. m., att denna fråga icke lämpligen syntes böra lösryckas från sitt samband med spørsmålet om personalens avlöningsförhållanden i allmänhet. Berörda fråga borde enligt utskottets mening icke upptagas till prövning och avgörande, förrän den omläggning av avlöningssystemet för den vid riksdagen tillfälligt anställda personalen, som erfordrades för inarbetande av dyrtidstilläggen i den fasta avlöningen, funnes böra verkställas. — En av vaktmästarna vid 1931 års riksdag gjord framställning, att det av 1929 års delegation framlagda förslaget måtte bliva antaget med vissa av vaktmästarna angivna övergångsbestämmelser, vann icke heller bifall. Såsom ovan nämnts, tillerkände emellertid 1931 års riksdag vissa vaktmästare en särskild avlöningsförbättring av 30 öre för tjänstgöringsdag. Denna förhöjning var till beloppet avpassad efter det pro-

visoriska dyrtidstillägg, som av nämnda riksdag beviljades vissa befattningshavare i statens tjänst.

Kommittén håller före, att de provisoriska tillägg å respektive 1 krona och 30 öre, som enligt särskilda beslut av riksdagen utgått till vaktmästarna under de senaste riksdagarna, äro ur löneteknisk synpunkt en mindre tillfredsställande anordning, som snarast möjligt bör avvecklas. Någon anledning att uppskjuta denna avveckling i avvaktan på den av 1929 års bankoutsrott ifrågasatta omläggningen av lönesystemet för riksdagens personal torde icke förefinnas, särskilt med hänsyn till att frågan om dyrtidstilläggens inarbetande i den fasta avlöningen efter år 1929 kommit i ett väsentligt förändrat läge. Enligt kommitténs mening böra ifrågavarande provisoriska tillägg införlivas med vaktmästarnas grundavlöning. Lämpligen torde härvid till undvikande av alltför ojämna belopp å avlöningsskalan arvodena böra höjas med jämnt 1 krona 50 öre. Denna arvodesförhöjning synes vidare böra utgå till samtliga vaktmästare, oberoende av tjänstetidens längd. Visserligen skulle härigenom uppstå en viss kostnadsökning, särskilt som dyrtidstillägg komme att utgå på arvodesförhöjningen. Kommittén har emellertid ansett denna kostnadsökning motiverad, främst med hänsyn till de större krav på tjänsteduglighet, som efter genomförande av de av kommittén föreslagna personalinskränkningarna otvivelaktigt måste ställas på de kvarvarande vaktmästarna.

Vaktmästarbiträdenas arvode torde lämpligen böra bestämmas till 4 kronor 50 öre om dagen jämte dyrtidstillägg, varförutom dem jämväl borde tillerkännas samma extra ersättning, som utgår till vaktmästare för tjänstgöring vid vissa aftonplena, eller 4 kronor för varje sådan tjänstgöring.

Ovanberörda kostnadsökning har beräknats uppgå till 2 100 kronor, inberäknat dyrtidstillägg efter 10 %.

Enligt hittills tillämpad praxis har särskild ersättning utgått till personal från ständigt utskott (sekreterare och vaktmästare), som anlitas av *sammansatt utskott*. Det sammanlagda beloppet av sålunda utbetald ersättning har i genomsnitt under de senaste fyra riksdagarna utgjort 1 025 kronor. Enligt kommitténs mening borde de ständiga utskottens personal, där ej alldeles särskilda omständigheter till annat föranleda, vara skyldig att utan särskild gottgörelse tjänstgöra hos sammansatta utskott.

Den sammanlagda nettobesparing, som är möjlig att ernå, därest den föreslagna reduceringen av dyrtidstillägget och de ifrågasatta jämkningarna i arvodesbeloppen beslutas, utgör omkring 56 800 kronor.

Därest till sistnämnda belopp lägges den ovan beräknade besparingen genom personalminskningar eller omkring 42 600 kronor, erhålles såsom möjlig total besparing å riksdagens avlöningskostnader ett belopp av i runt tal 100 000 kronor, motsvarande omkring 19 % av nämnda kostnader.

Under åberopande av det anförda får kommittén framlägga det förslag till avlöningsbestämmelser, som återfinnes i härvid fogade *Bilaga G*.

Tryckpapper.

De under denna rubrik redovisade utgifterna hänföra sig till inköp av papper, avsett för tryckning av riksdagshandlingarna. Inköpen, som verkställas efter infordrande av anbud, hava icke givit anledning till särskilt uttalande från kommitténs sida. Besparingar i fråga om denna utgiftspost torde endast kunna vinnas genom minskning av riksdagstryckets omfång.

Trycknings-, häftnings- och bindningskostnader.

Under denna rubrik hava enligt riksgäldskontorets räkenskaper under de fyra senaste budgetåren redovisats följande utgifter:

	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32
Riksdagshandlingar och kommittétryck				
Tryckningskostnader	404 599	446 303	482 399	538 988
Häftnings- och bindningskostnader...	76 611	78 134	76 532	68 506
Övriga trycksaker	8 657	8 249	13 647	9 656
Registerverk m. m.	3 336	3 267	3 433	37 246
J. O:s och M. O:s ämbetsberättelser ...	7 263	7 237	8 243	8 403
Summa kronor	500 466	543 190	584 254	662 799

Med avseende å ovanstående uppgifter beträffande trycknings-, häftnings- och bindningskostnaderna bör beaktas vad kommittén ovan anført i fråga om förskjutningen av utgifterna mellan de olika budgetåren (se sid. 5).

Tryckningskostnaderna. Beträffande tryckningskostnaderna för riksdagshandlingarna enbart meddelas följande från riksdagens ekonomiska förvaltningsbyrå inhämtade uppgifter:

	Total kostnad	Därav kostnader för			Antal 16-sidiga ark	
		övertid	tabeller	förslags- tryck		korrigering- kost- nader ¹
1929 års riksdag	376 899	18 490	13 675	15 475	9 370	1 532
1930 » »	490 254	35 639	19 978	22 194	17 704	1 842
1931 » »	404 093	25 969	12 538	16 833	9 261	1 562
1932 » »	476 155	21 341	16 582	19 163	10 131	1 873

Då samma priser för sättning och tryckning av riksdagshandlingarna varit gällande sedan år 1929, hava tryckningskostnadernas storlek — bortsett från kostnaderna för övertid, tabeller, förslagstryck och korrigering — huvudsakligen varit beroende på antalet trycksidor.

Till närmare belysande av tryckningskostnaderna meddelas följande uppgifter å desammas fördelning på olika slag av riksdagstryck:

	1929	1930	1931	1932
Propositioner.....	141 686	182 076	161 333	182 554
Motioner.....	36 010	44 473	36 685	43 180
Utskottsutlåtanden	100 776	150 045	108 041	126 236
Riksdagsskrivelser	16 502	21 219	16 719	17 011
Berättelser m. m.....	2 815	2 786	2 783	3 701
Protokoll	79 109	89 654	78 533	103 475
Summa kronor	376 899	490 254	404 094	476 157

Förutsättningarna för nedbringande av här ifrågavarande tryckningskostnader äro:

- 1) minskning av tryckets omfång genom ett mera kortfattat skrivsätt;
- 2) förenklingar i avseende å tryckets uppställning m. m.; samt
- 3) nedsättning av priserna för sättning och tryckning.

Innan kommittén ingår på behandling av de olika åtgärder, genom vilka besparingar sålunda äro tänkbara, vill kommittén ånyo bringa i erinran den utredning i fråga om begränsning av kostnaderna för riksdagstrycket, som den 20 maj 1921 framlades av särskilda, av fullmäktige i riksgäldskontoret utsedda kommitterade. Visserligen hava åtskilliga av de åtgärder beträffande inskränkning av riksdagstryckets omfång, som av nämnda kommitterade anbefalldes, blivit genomförda. Erfarenheten under det gångna decenniet har emellertid visat, att åtgärder, som kommitterade icke ansågo sig kunna tillstyrka, nu både kunna och bära

¹ Exklusive kostnader för korrigeringar i propositionstrycket, vilka kostnader belasta respektive departements tryckningsanslag.

genomföras. Kommittén har sålunda funnit sig på flera punkter böra förorda mera vittgående åtgärder än 1921 års kommitterade.

En betydande minskning av riksdagstryckets omfång skulle mer än någon annan åtgärd medföra besparing i tryckningskostnaderna. I detta sammanhang vill kommittén, till klarläggande av den ekonomiska innebörden av riksdagstryckets förkortning, upplysa, att kostnaderna för enbart sättning och tryckning av ett 16-sidigt ark av bihanget till kamrarnas protokoll vid 1932 års riksdag belöpte sig till 197 kronor 50 öre. Kommittén hänvisar härvid till en början till möjligheten och önskvärdheten av ett mera kortfattat skrivsätt än det hittills tillämpade.

Det har hittills ansetts vara av betydelse, att de tryckta riksdagshandlingarna och i främsta rummet propositioner och utskottsutlåtanden skola innehålla en redogörelse för allt vad uti ifrågakommande ärende förevarit för att riksdagens ledmöter och andra, som därav hava intresse, skola kunna, utan anlitan av andra handlingar, få en uttömmande framställning. På grund härav hava åtskilliga propositioner och utskottsutlåtanden fått en sådan omfattning, att det ofta blivit svårt för den enskilda riksdagsmannen att få en sammanträngd och överskådlig bild av det föreliggande ärendet. Det har även ur nyssnämnda synpunkt framstått som ett viktigt önskemål, att i riksdagshandlingarna ett kortfattat och överskådligt skrivsätt kommer till användning. För den, som önskar ägna ett spörsmål detaljstudium, kunna rimliga krav tillfredsställas genom i trycket infogade hänvisningar till tryckta eller eljest tillgängliga handlingar. Visserligen är ett sådant förfarande, som förutsätter korta, översiktliga och objektiva sammanfattningar av vad i ett ärende kan hava förekommit, mera krävande för den, som har att redigera en proposition eller ett utlåtande, men både för tryckets ändamålsenliga utnyttjande och ur kostnadssynpunkt är ett sådant förfarande numera nödvändigt. Vad beträffar härigenom möjliga inskränkningar inom de särskilda grupperna av riksdagstrycket vill kommittén framhålla följande.

Propositionerna. Kommittén har i skrivelse den 1 september 1932 till statssekreteraren i finansdepartementet framlagt vissa synpunkter beträffande möjliga besparingar i kostnaderna för propositionstrycket och därvid, bland annat, framhållit följande.

En icke oväsentlig inskränkning av propositionernas omfång syntes vara möjlig genom begränsning av förekommande, ofta ganska omfattande historiker, vilka för bedömning av den föreliggande frågan i många fall kunde vara av mindre värde. I stor utsträckning förekomme också, att myndigheters efter remiss avgivna utlåtanden in extenso avtrycktes i propositionerna, ehuru ett kort angivande av de olika myndigheternas ståndpunkt i den föreliggande frågan borde vara tillfyllest. Slutligen inträffade ofta att i ämnen, däri särskilda sakkunniga avgivit

utlåtande, i propositionen avtrycktes stora delar av sakkunnigutlåtandet, oaktat detta redan förut befordrats till trycket och publicerats bland statens offentliga utredningar. I sistnämnda fall syntes det i allmänhet tillräckligt att efter en mera kortfattad redogörelse för sakkunnigutlåtandet hänvisa till den föreliggande utredningen.

Enligt vad kommittén inhämtat, har regeringen anbefallt en betydande nedskärning av propositionstrycket.

Motionerna. I många fall torde dessa vara mera vidlyftigt avfattade än som kan anses erforderligt. Härutinnan kunna några förhållningsregler icke meddelas, men kommittén vågar dock uttala den förmodan, att riksdagens ledamöter skola med beaktande av kostnadssynpunkten låta sig angeläget vara att vid motionernas avfattande undvika onödig vidlyftighet. I åtskilliga fall pläga motioner åtföljas av bilagor, som kunna vara ganska omfattande utan att därför alltid äga större betydelse för den föreliggande frågan. Med hänsyn till att dessa bilagor städse föredragas hos vederbörande utskott och dessutom äro tillgängliga för samtliga riksdagsledamöter, torde bilagornas tryckning endast i enstaka fall visa sig vara nödvändig. Visserligen har under de senare åren tryckningen av motionsbilagor inskränkts, men ytterligare inskränkning torde vara möjlig. Kommittén förutsätter också, att kansli-deputerade och föreståndaren för riksdagens tryckeriexpedition i fortsättningen liksom hittills söka genom framställningar hos respektive motionärer åvägbringa, att endast i sådana fall, där så oundgängligen erfordras, bilagor till motioner befordras till trycket. — I enstaka fall hava motioner vid avlämnandet till tryckning icke varit slutligt utformade, i följd varav korrigeringar i korrektur måst vidtagas. Därvid hava korrigeringskostnaderna påförts statsverket. Det olämpliga i ett sådant förfaringsätt torde icke behöva närmare framhållas.

Utskottsutlåtandena. Kommittén vill hålla före, att dessa ej sällan utan olägenhet kunna begränsas till omfånget. I främsta rummet gäller detta reciterna, vilka ofta göras mer omfattande än som erfordras för att kunna tjäna såsom bakgrund för utskottets yttrande. Ifrågasätas kan också, om nyttan av reciterna motsvarar det betydande arbete och den kostnad, som deras uppsättande kräver. Någon regel för recit-skrivningen torde dock icke kunna uppställas. I allmänhet bör det emellertid ej vara erforderligt, att i utlåtanden över propositioner intaga redogörelse för den i propositionen lämnade utredningen, utan torde det i denna del vara tillfyllest med en hänvisning till propositionen. Särskilt synes denna synpunkt vara beaktansvärd i sådana fall, där någon meningsskiljaktighet inom utskottet icke föreligger beträffande i proposition framlagt förslag.

I viss mån annorlunda är förhållandet beträffande motionsvis väckta frågor. Motionärernas utredning är ofta ofullständig, vadan större

utförlighet vid utlåtandets avfattning kan bliva nödvändig. Detta synes emellertid ej böra förhindra, att av utskottet verkställd utredning eller dess resultat endast i korthet återgives. Beträffande yttranden, avgivna av ämbetsverk och myndigheter, torde vara tillräckligt att blott i sammanfattning återgiva det viktigaste av innehållet i dessa yttranden.

Utskottets egna uttalanden synas i många fall kunna väsentligt förkortas, särskilt genom att undvika ett onödigt upprepande av vad som förut i utlåtandet anförts. I regel torde det vara tillräckligt att angiva de motiv, som varit av avgörande betydelse vid ståndpunktstagandet.

Vad särskilt angår utlåtandena angående regleringen av utgifterna under de olika huvudtitlarna (*budgetutlåtandena*) torde enligt kommitténs mening samtliga anslag, som enhälligt och utan särskilt uttalande tillstyrkts av utskott, kunna i motsats till vad förut varit fallet, sammanföras under en enda punkt. Likaledes torde sådana ärenden, vilkas behandling av utskott uppskjutits till längre fram under riksdagen, kunna anmälas under en punkt. — På enahanda sätt torde under en punkt kunna omförmälas samtliga särskilt utbrutna ärenden, beträffande vilka utskott meddelar, att riksdagen redan fattat beslut. Budgetutlåtandena i nu angivna delar skulle således närmast få formen av ett slags register. Endast i fråga om ärenden, beträffande vilka utskott antingen avstyrker bifall till eller föreslår ändring i de av Kungl. Maj:t äskade beloppen eller i grunderna för ett anslag eller ock för egen del har något i sak att anföra, torde särskilda uttalanden behöva inflyta i budgetutlåtandena.

Därest den sålunda förordade förenklingen i budgetutlåtandena iakttagits vid 1932 års riksdag, skulle tryckningskostnaderna hava förbilligats med omkring 800 kronor.

Riksdagsskrivelserna. Omfånget av dessa har under de senare åren väsentligt minskats genom att i åtskilliga fall själva skrivelsen endast kommit att innefatta anmälan om riksdagens beslut med hänvisning till ett vid skrivelsen fogat tryckt exemplar av vederbörligt utskottsutlåtande; ett förfaringssätt, som torde böra komma till ökad användning. Endast i de fall, då riksdagen vidtagit ändringar i utskottsutlåtande, böra riksdagsskrivelserna givas en mera fullständig avfattning.

Även beträffande skrivelserna angående regleringen av utgifterna under de olika *huvudtitlarna* torde expedieringen av riksdagens beslut, där detta fattats helt i överensstämmelse med utskottets förslag, kunna verkställas genom en anmälan, att riksdagen upptagit anslagen på sätt en i registerform gjord sammanställning utvisar. Endast i den mån riksdagens beslut avvikit från vad utskottet hemställt, torde i skrivelsen böra, såsom hittills plägat ske, under särskilda punkter inflyta beslutets motivering och kläm.

Protokollen. Någon åtgärd till minskande av protokollens omfång har kommittén ej ansett sig kunna föreslå.

Vad därefter angår frågan om vilka förenklingar i riksdagstryckets uppställning m. m., som lämpligen kunna genomföras till tryckets förbilligande, får kommittén anföra följande.

1. De anslagstabeller i statsverkspropositionen, vilka pläga bifogas varje huvudtitel, torde kunna uteslutas, enär de i dessa tabeller förekommande uppgifterna återfinnas i det vid statsverkspropositionen fogade förslaget till riksstat. Tabellerna kunna lämpligen ersättas med register över de olika anslagen under varje huvudtitel.

Kommittén har i sin ovanberörda skrivelse till statssekreteraren i finansdepartementet framställt förslag i angivna syfte.

Förslagets genomförande skulle medföra en nettobesparing av omkring 2 000 kronor.

2. De tabeller över anslagen under varje huvudtitel, vilka pläga bifogas budgetutlåtandena, torde likaledes såsom obehövlige kunna utgå.

En besparing å omkring 1 000 kronor skulle ernås genom dessa tabellers bortfallande.

3. De s. k. B-skrivelserna, vilka utgöra sammanfattande register över de av riksdagen beviljade anslagen och upptaga numren på de särskilda skrivelser, i vilka anslagsbesluten tidigare anmälts, torde likaledes såsom obehövlige kunna upphöra.

Härigenom skulle inbesparas omkring 2 300 kronor.

4. Riksdagsskrivelserna torde böra tryckas i omedelbar följd efter varandra och icke varje särskild skrivelse, såsom nu sker, behöva börja på ny sida. Genom en ändring i detta hänseende skulle ett belopp å omkring 1 000 kronor kunna sparas.

5. I möjligaste mån torde användningen av marginalrubriker i propositioner och utskottsutlåtanden böra inskränkas. Dessa rubriker, vilka icke blott äro jämförelsevis dyrbara utan dessutom synnerligen hindrande för tryckeriarbetet, kunna ersättas med rubriker i texten eller kursivering.

Under förutsättning att endast en marginalrubrik skulle förekomma i varje proposition (för departementschefens yttrande) och i varje utskottsutlåtande (för utskottets yttrande) skulle detta medföra en besparing å omkring 4 600 kronor.

6. Marginalrubriker böra vad protokollen beträffar endast förekomma omedelbart i början av protokollet för varje nytt ärende, som föränlett debatt. Marginalrubrikerna överst på varje sida böra härvid ersättas med i kursiv stil tryckta, i erforderlig mån förkortade rubriker på första textraden av varje sida och protokollsnumret placeras omedelbart före pagina.

Härigenom skulle en besparing å omkring 2 000 kronor ernås.

7. Sakregistret till riksdagens protokoll med bihang torde huvudsakligen genom förkortningar i tabellhuvudena kunna väsentligt inskränkas till omfånget. Förslag till förändrad uppställning av nämnda register har på kommitténs uppdrag utarbetats av överbibliotekarien R. G. Höckert.

Genom sålunda vidtagna förändringar i registret skulle en besparing av minst 2 000 kronor ernås.

8. Det exemplar av riksstaten, som är avsett att expedieras till Kungl. Maj:t, har pläгат tryckas på folioformat, i stället för, såsom övrigt riksdagstryck på oktavformat. Härigenom har uppstått en extra utgift av över 200 kronor, vilken enligt kommitténs mening bör undvikas.

9. Till nedbringande av tryckningskostnaderna är det vidare av vikt, att användningen av förslagstryck av utskottsutlåtanden begränsas till sådana fall, där detta för utskottsarbetet är oundgängligen nödvändigt. Sålunda bör enligt kommitténs mening förslagstryck icke rekvireras av utlåtanden över de Kungl. Maj:ts framställningar, vilka utan meningsskiljaktighet tillstyrkts av utskottet. Preliminära förslag till utlåtanden, som kunna tänkas bliva föremål för större ändringar, torde icke ens böra uppsättas i tryck, än mindre rekvireras i förslagsupplagor, utan stencileras.

10. Av vikt är, att arbetet inom utskotten mer än vad hittills varit fallet planlägges med hänsyn tagen till kostnaderna för tryckningsbeställningarna. I främsta rummet torde sålunda böra iakttagas att, så vitt möjligt, endast slutgiltigt utformade manuskript beordras till uppsättning i tryck, vilket givetvis är den första förutsättningen för nedbringande av korrigeringskostnaderna. Reducering av dessa senare skulle givetvis dessutom kunna ernås genom att, på sätt ovan förordats, förslagsupplagor å utskottsutlåtanden ersättas med stencilerade utskriftter av desamma. Över huvud taget borde, där så icke oundvikligen erfordras, varje forcering av tryckningen såsom varande en på flera sätt fördyrande faktor, exempelvis genom övertidsarbete å tryckerierna, undvikas. Kommittén förutsätter, att kanslideputerade ägna dessa förhållanden sin uppmärksamhet.

Vidkommande härefter frågan om nedsättning av priserna för sättning och tryckning av riksdagshandlingarna får kommittén i detta sammanhang endast erinra om sin den 24 november 1932 till herrar fullmäktige i detta ärende avlätna skrivelse, i vilken vissa förslag till åtgärder för tryckets förbilligande framställts.

Häftnings- och bindningskostnader. Utgifterna under denna rubrik hänföra sig väsentligen till riksdagstrycket. Någon nämnvärd besparing torde endast kunna ernås genom minskning av omfånget av detta tryck.

Justitie- och militieombudsmännens ämbetsberättelser. Under hand har kommittén inhämtat, att justitie- och militieombudsmännen komma att i möjligaste mån nedbringa omfånget av sina ämbetsberättelser till 1933 års riksdag ävensom att upplagan å militieombudsmännens ämbetsberättelse kommer att minskas med 300 ex. till 2 000 ex.

Härigenom samt genom reducering av priserna för sättning och tryckning av militieombudsmännens ämbetsberättelse torde en besparing komma att ernås å omkring 1 500 kronor.

De besparingar, som kunna ernås genom de av kommittén i det föregående förordade åtgärderna för nedbringande av riksdagstryckets omfång kunna givetvis icke på förhand exakt beräknas. Kommittén anser sig emellertid kunna utgå från, att ett genomförande av kommitténs förslag skulle, bortsett från riksdagens protokoll, medföra en begränsning av riksdagstryckets omfång med minst 25 %. Då de sammanlagda kostnaderna för tryckpapper, tryckning, häftning och bindning i fråga om 1932 års riksdagshandlingar med undantag av protokollen utgjorde omkring 500 000 kronor, skulle en besparing av i runt tal 125 000 kronor vara möjlig. Härtill komma de av kommittén ovan beräknade besparingar, som skulle kunna ernås genom förenklingar m. m. av trycket och vilka tillsammans uppgå till omkring 17,400 kronor.

Övriga utgifter för riksdagen.

Under rubriken »övriga utgifter» (se sid. 6) ingå kostnader för skrivmaterialier och förbrukningsartiklar, buntning, transport och frakt av riksdagstryck, annonsering, telefoner, riksdagens arkivalier, inköp och bindning av böcker samt rengöring och städning. Vidare hänföras under nämnda rubrik arvoden för, bland annat, utarbetande av såväl års- som tioårsregister till riksdagens protokoll med bihang samt uppslagsboken »Lagtima riksdagen» ävensom utgivning av ett historiskt och statsvetenskapligt arbete om den svenska riksdagen. Ytterligare upptagas kostnader för utredningar genom kommittéer, som enligt beslut av riksdagen tillsatts av fullmäktige i riksgäldskontoret.

Granskningen av här ifrågavarande utgifter, vilkas belopp för de senaste fyra budgetåren framgå av bilaga A, har givit kommittén anledning till särskilda uttalanden i följande avseenden.

Annonskostnader. Kostnaderna för annonsering i huvudstadstidningar av tid för kamrarnas och utskottens sammanträden under 1932 års riksdag belöpte sig efter avdrag av rabatter till i runt tal 11 000 kronor, varav för kamrarnas sammanträden omkring 5 000 kronor och för utskottens sammanträden omkring 6 000 kronor.

Enligt kommitténs mening torde annonsering av tid för utskottssam-

manträden utan olägenhet kunna undvikas. Åtskilliga utskott hava nämligen bestämda sammanträdestider. Härjämte erhålla utskottsledamöterna i regel skriftlig kallelse till sammanträdena. Annonskostnaderna skulle sålunda kunna nedbringas med omkring 6 000 kronor.

Riksdagens arkivalier. Kommittén har med biträde av överbibliotekarien R. G. Höckert undersökt i vad mån besparingar skulle kunna ernås genom inskränkning i bindning och förvaring av riksdagens arkivalier. Inom kommittén har härvid den uppfattningen gjort sig gällande, att i fråga om arkiveringen den inskränningen kunde genomföras, att de exemplar av propositioner och motioner, vilka hittills förvarats bundna i löpande följd, icke vidare behövde hänföras till riksdagens arkivalier, utan i stället vad beträffar propositionerna skulle kunna bindas i vanliga biblioteksband, att införlivas med riksdagsbibliotekets samlingar av riksdagstryck, och vad angår motionerna kunna förvaras buntade. Vidare har det syntts vara tillfyllest att i regel binda de handlingar, som skola arkiveras, i enkla pappband med klottrygg i stället för som nu i vissa fall sker i skinnrygg, varjämte antalet band syntts kunna minskas.

Då det ankommer på styrelsen för riksdagsbiblioteket att vårda riksdagens arkiv, har kommittén i skrivelse till biblioteksstyrelsen den 24 november 1932 underställt ovanberörda spørsmål styrelsens prövning för den åtgärd, som styrelsen kunde finna möjlig och lämplig.

Kamrarnas och utskottens handbibliotek. Kommittén har uppmärksammat, att ett antal exemplar av riksdagstrycket bindas för de flesta utskotts räkning i band med skinnryggar eller rödbruna klottryggar för en kostnad per band av respektive 4 kronor 70 öre och 3 kronor 45 öre. Då det i regel torde vara tillfyllest att binda detta tryck i vanliga klotband med svart rygg och gul etikett, vilka betinga ett pris av omkring 1 krona stycket, skulle ifrågasättande kostnader kunna icke oväsentligt nedbringas. En besparing å omkring 1 500 kronor synes här möjlig.

Kommittén vill ifrågasätta, huruvida icke inköpen av kalendrars, handböcker och annan litteratur för kamrarnas och utskottens räkning skulle kunna avsevärt begränsas. Innan sådana inköp beslutas, synes det böra undersökas, huruvida icke behovet kunde tillgodoses genom lån från riksdagsbiblioteket. Bindningen av inköpta böcker ävensom kommittéutlåtanden m. m. har vidare skett i alltför dyrbara band. Genom iakttagande av större sparsamhet såväl vid inköp som bindning synes en besparing av minst 1 000 kronor vara möjlig.

Rengöring och städning. Kostnaderna för rengöring och städning av riksdagens lokaler komma att från och med 1933 års riksdag i anledning av framställning från kommittén nedbringas med omkring 800 kronor.

Tidningar och tidskrifter. Under 1932 års riksdag belöpte sig utgifterna för prenumeration å inhemska tidningar beträffande första kammaren till 1 645 kronor och i fråga om andra kammaren till 3 081 kronor.

Enligt kommitténs mening böra dessa utgifter, särskilt i vad angår andra kammaren, genom minskning av antalet exemplar av vissa tidningar, kunna nedbringas. En besparing å minst 500 kronor bör härigenom kunna åvägabringas.

Diverse omkostnader. Kommittén har inhämtat, att en för riksdagens räkning inköpt adresseringsmaskin kommit att användas huvudsakligen vid adressering av försändelser från första kammaren, under det att andra kammaren och de flesta utskotten adresserat på annat sätt (genom särskild tryckning e. d.). Ett utnyttjande i större utsträckning av nämnda maskin skulle medföra viss besparing.

Summan av de ovan angivna besparingarna i »övriga utgifter» uppgår till minst omkring 9 800 kronor.

Sammanfattning av de föreslagna besparingarna.

De besparingar i kostnaderna för riksdagen, som synts kommittén möjliga att genomföra, utgöra sammanlagt i runt tal 250 000 kronor, varav likaledes i runda tal 100 000 kronor å avlöningskostnaderna, 140 000 kronor å kostnaderna för riksdagstrycket och 10 000 kronor å övriga utgifter. Emellertid bör beaktas, att besparingarna beträffande riksdagstrycket endast kunnat approximativt beräknas. Förenämnda belopp 250 000 kronor motsvarar 18 % av den granskade utgiftssumman 1 425 000 kronor.

KOSTNADERNA FÖR STATSREVISIONEN.

I skrivelse den 13 september 1932 till ordföranden hos riksdagens samma år församlade revisorer har kommittén framlagt resultatet av en verkställd undersökning angående möjligheterna av besparingar i kostnaderna för statsrevisionen. I denna skrivelse uttalade kommittén sin anslutning till väckt förslag om överflyttande till riksräkenskapsverket av uppgiften att utarbета de i del II av revisorernas berättelse om statsverket förekommande tabellsammanställningarna samt förordade, i avvakten på denna frågas lösning, enligt vissa angivna riktlinjer en väsentlig inskränkning i revisorernas tabellverk redan från och med innevarande år. Förslag till inskränkning i omfånget av revisorernas berättelser om riksbanken och om riksgäldskontoret framlades jämväl av kommittén i förberörda skrivelse. Slutligen ifrågasatte kommittén viss minskning av antalet hos revisorerna anställda tjänstemän och vaktmästare ävensom reducering av ersättningen till nämnda personal.

Sedermera överlade kommittén med delegerade för revisorerna angående de i skrivelsen berörda frågorna. Enligt vad kommittén därefter inhämtat hava revisorerna inskränkt utgifterna för avlöningar och tryckningskostnader med tillsammans omkring 13 000 kronor.

I skrivelse den 2 november 1932 till statsrådet och chefen för finansdepartementet har kommittén närmare utvecklat sina synpunkter på frågan om riksräkenskapsverkets övertagande av arbetet med utarbetande av de räkenskapssammandrag m. m., som hittills sammanställts av revisorerna i del II av deras berättelse om statsverket.

Kommittén förutsätter, att bankoutskottet vid 1933 års riksdag kommer att framlägga förslag till en nedsättning av arvodet till riksdagens revisorer, motsvarande den nyligen beslutade sänkningen av riksdagsmannaarvodet. I samband därmed läser utskottet icke underlåta att till behandling upptaga frågan om avskaffande av det nu utgående särskilda dagtraktamentet till revisorerna under resor utom huvudstaden.

KOSTNADERNA FÖR RIKSDAGENS HUS.

I skrivelse den 24 november 1932 till fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret har kommittén hemställt, att fullmäktige ville taga under övervägande, huruvida icke besparingar skulle kunna ernås för såväl riksdagen som riksbanken, därest den i riksdagshuset befintliga värmeanläggningen utnyttjades jämväl för tillgodoseende av värmebehovet inom riksbankshuset. I samband härmed har kommittén ifrågasatt, huruvida icke kostnaderna för förvaltningen av de båda riksbbyggnaderna på Helgeandsholmen skulle kunna nedbringas genom att dessa ställdes under gemensam förvaltning.

KOSTNADERNA FÖR ALLMÄNT KYRKOMÖTE.

I skrivelse den 15 augusti 1932 till ekonomiutskottet vid årets allmänna kyrkomöte hemställde kommittén på angivna skäl, att utskottet ville medverka till dels att ersättningen åt kyrkomötets personal icke fastställdes till högre belopp än som skäligen kunde motiveras av arten och omfattningen av de göromål, som åvilade de olika befattningshavarna, dels ock att jämväl i övrigt största möjliga sparsamhet iakttoges. I avslutning härtill framförde kommitténs ordförande muntligen till utskottets ordförande kommitténs synpunkter härutinnan.

Kommittén har inhämtat, att kostnaderna för 1932 års allmänna kyrkomöte genom olika besparingsåtgärder nedbringats med omkring 8 500 kronor i förhållande till vad desamma skulle hava utgjort, därest de utgått efter samma grunder som vid 1929 års allmänna kyrkomöte.

Plan för genomförande av kommitténs förslag.

Kommitténs förslag lära påkalla beslut av riksdagen, endast i vad desamma avse ändring i avlöningsbestämmelserna för riksdagens personal.

Kommittén förutsätter, att sedan dess betänkande inkommit till kammarens herrar talmän, dessa föranstalta om underhandsöverläggningar mellan vederbörande för att i möjligaste mån ernå enhetlighet vid genomförandet av de av kommittén föreslagna besparingsåtgärderna, i första hand beträffande förslagen om personalinskränkningar.

Intill dess sådana överläggningar ägt rum, synas befattningshavare icke böra anställas annat än tillsvidare och endast i den utsträckning, som befinnes oundgänglig, samt med förbehåll, att ersättningen skall från anställningens början utgå efter de grunder, som kunna komma att av riksdagen beslutas.

Stockholm den 20 december 1932.

På riksdagens besparingskommittés vägnar:

ERIC HALLIN.

Sten Widlund.

Sammandrag över nettoutgifterna å anslaget XIII: I Riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus under budgetåren 1928/29—1931/32.

	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32
I. Kostnader för riksdagen.				
<i>Första kammaren.</i>				
Riksdagsmannaarvoden	642 708	639 664	639 368	640 836
Resekostnadsersättningar	36 951	35 221	35 629	33 704
Arvoden till tjänstemän i kansliet	93 344	94 831	91 519	97 861
Dyrtidstillägg till d:o	30 706	29 065	25 813	27 278
Ersättning för mistad avlöning	142	130	876	1 441
Trycknings-, häftnings- och bindningskostnader	3 657	3 587	1 532	3 927
Skrivmaterialier och förbrukningsartiklar	194	256	471	518
Tidningar och tidskrifter	1 570	2 190	1 536	1 568
Diverse omkostnader	808	209	834	980
	810 080	805 153	797 578	808 113
<i>Andra kammaren.</i>				
Riksdagsmannaarvoden	1 015 116	1 013 000	1 009 844	1 011 912
Resekostnadsersättningar	66 656	66 709	64 229	63 885
Arvoden till tjänstemän i kansliet	106 886	110 250	105 193	115 686
Dyrtidstillägg till d:o	35 301	33 864	29 767	32 385
Trycknings-, häftnings- och bindningskostnader	5 725	1 613	5 932	2 090
Skrivmaterialier och förbrukningsartiklar	233	569	449	1 051
Tidningar och tidskrifter	2 842	3 568	3 006	2 863
Diverse omkostnader	715	47	900	708
	1 233 474	1 229 620	1 219 320	1 230 580
<i>Konstitutionsutskottet.</i>				
Arvoden till tjänstemän	12 861	19 168	12 232	12 722
Dyrtidstillägg till d:o	4 383	4 709	3 514	3 675
Ersättning för mistad avlöning	1 304	2 568	723	—
Trycknings-, häftnings- och bindningskostnader	292	513	378	407
Skrivmaterialier och förbrukningsartiklar	30	41	50	91
Renskrivning	—	216	—	4
Diverse omkostnader	445	1 169	392	916
	19 315	28 384	17 289	17 815
<i>Statsutskottet.</i>				
Arvoden till tjänstemän	38 221	38 396	36 803	40 080
Dyrtidstillägg till d:o	11 421	10 666	9 373	10 132

	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32
Ersättning för mistad avlöning	7 502	7 653	8 593	8 965
Trycknings-, häftnings- och bindningskostnader	1 249	727	2 912	1 985
Skrivmaterialier och förbrukningsartiklar	170	151	133	125
Renskrivning	672	754	—	360
Kostnader för resor	—	16 406	3 365	223
Diverse omkostnader	1 081	2 804	2 349	2 349
	60 316	77 557	63 528	64 219
<i>Bevillningsutskottet.</i>				
Arvoden till tjänstemän	15 032	15 282	14 765	16 135
Dyrtidstillägg till d:o	4 745	4 458	3 987	4 197
Ersättning för mistad avlöning	4 556	3 092	3 533	4 352
Trycknings-, häftnings- och bindningskostnader	192	130	430	225
Skrivmaterialier och förbrukningsartiklar	44	15	35	229
Renskrivning	17	4	—	31
Diverse omkostnader	4 617	1 663	2 060	1 509
	29 203	24 644	24 810	26 678
<i>Bankoutsottet.</i>				
Arvoden till tjänstemän	11 950	13 596	12 721	14 052
Dyrtidstillägg till d:o	3 817	3 969	3 502	3 686
Ersättning för mistad avlöning	1 680	1 966	786	2 714
Resekostnadsersättningar	—	210	—	—
Trycknings-, häftnings- och bindningskostnader	332	25	156	98
Skrivmaterialier och förbrukningsartiklar	223	104	104	147
Renskrivning	448	211	—	344
Diverse omkostnader	3 448	1 038	1 267	443
	21 898	21 119	18 536	21 484
<i>Första lagutskottet.</i>				
Arvoden till tjänstemän	8 057	7 226	10 748	10 183
Dyrtidstillägg till d:o	2 385	1 919	2 124	2 144
Ersättning för mistad avlöning	4 512	4 569	4 211	4 546
Trycknings-, häftnings- och bindningskostnader	334	163	362	297
Skrivmaterialier och förbrukningsartiklar	21	21	20	86
Renskrivning	—	11	—	—
Diverse omkostnader	1 273	1 753	1 470	2 098
	16 582	15 662	18 935	19 354
<i>Andra lagutskottet.</i>				
Arvoden till tjänstemän	9 201	9 398	10 072	10 436
Dyrtidstillägg till d:o	2 628	2 538	2 227	2 372
Ersättning för mistad avlöning	3 016	2 963	4 425	4 415
Trycknings-, häftnings- och bindningskostnader	221	80	273	277

	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32
Skrivmaterialier och förbrukningsartiklar	120	47	178	29
Renskrivning	124	27	—	46
Diverse omkostnader	1 319	736	1 067	324
	16 629	15 789	18 242	17 899
<i>Jordbruksutskottet.</i>				
Arvoden till tjänstemän	14 046	14 775	14 221	16 369
Dyrtidstillägg till d:o	4 460	4 247	3 737	3 980
Ersättning för mistad avlöning	3 102	3 031	2 566	3 734
Trycknings-, häftnings- och bindningskostnader	282	127	423	268
Skrivmaterialier och förbrukningsartiklar	19	47	7	22
Renskrivning	62	75	—	99
Diverse omkostnader	722	272	2 652	124
	22 693	22 574	23 606	24 596
<i>Sammansatt konstitutions- och statsutskott.</i>				
Arvoden till tjänstemän	—	—	220	—
<i>Sammansatt konstitutions- och bevillningsutskott.</i>				
Arvoden	—	—	—	100
<i>Sammansatt stats- och bankoutskott.</i>				
Arvoden till tjänstemän	440	340	275	225
<i>Sammansatt stats- och första lagutskott.</i>				
Arvode	—	—	—	65
<i>Sammansatt stats- och jordbruksutskott.</i>				
Arvoden till tjänstemän	—	110	280	—
<i>Sammansatt stats- och andra lagutskott.</i>				
Arvoden till tjänstemän	—	1 060	1 100	—
Ersättning för mistad avlöning	—	713	1 759	—
	—	1 773	2 859	—
<i>Sammansatt bevillnings- och jordbruksutskott.</i>				
Arvoden till tjänstemän	1 450	1 050	1 950	550
Ersättning för mistad avlöning	—	—	517	—
Renskrivning	—	—	23	—
	1 450	1 050	2 490	550
<i>Sammansatt bevillnings- och andra lagutskott.</i>				
Arvoden till tjänstemän	—	230	—	—
<i>Sammansatt första lag- och jordbruksutskott.</i>				
Arvoden till tjänstemän	1 680	—	—	525
Ersättning för mistad avlöning	1 029	—	—	—
	2 709	—	—	525

	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32
<i>Sammansatt andra lag- och jordbruksutskott.</i>				
Arvoden till tjänstemän	—	1 950	—	5 030
Ersättning för mistad avlöning	—	—	—	3 506
Renskrivning	—	14	—	15
Diverse omkostnader	—	2	—	8
	—	1 966	—	8 559
<i>Särskilt utskott.</i>				
Arvoden till tjänstemän	—	17 837	4 344	—
Dyrtidstillägg till d:o	—	629	141	—
Ersättning för mistad avlöning	—	10 826	6 012	—
Trycknings-, häftnings- och bindningskostnader	37	196	235	24
Skrivmaterialier och förbrukningsartiklar	—	164	4	—
Renskrivning	—	260	—	—
Diverse omkostnader	—	13 863	340	—
	37	43 775	11 076	24
<i>Första kammarens första tillfälliga utskott.</i>				
Arvoden till tjänstemän	1 200	1 200	1 050	1 200
Dyrtidstillägg till d:o	419	389	313	360
Renskrivning	51	56	41	60
Diverse omkostnader	22	—	3	49
	1 692	1 645	1 407	1 669
<i>Första kammarens andra tillfälliga utskott.</i>				
Arvoden till tjänstemän	1 200	1 200	1 200	1 200
Dyrtidstillägg till d:o	419	389	359	359
Renskrivning	10	8	13	10
	1 629	1 597	1 572	1 569
<i>Andra kammarens första tillfälliga utskott.</i>				
Arvoden till tjänstemän	1 112	1 136	—	—
Dyrtidstillägg till d:o	388	368	—	—
	1 500	1 504	—	—
<i>Andra kammarens andra tillfälliga utskott.</i>				
Arvoden till tjänstemän	947	900	745	—
Dyrtidstillägg till d:o	330	291	223	—
Renskrivning	—	4	—	—
	1 277	1 195	968	—
<i>Andra kammarens tredje tillfälliga utskott.</i>				
Arvoden till tjänstemän	1 035	1 242	856	—
Dyrtidstillägg till d:o	362	370	255	—
Trycknings-, häftnings- och bindningskostnader	13	—	—	—
Diverse omkostnader	—	6	93	—
	1 410	1 618	1 204	—

	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32
<i>Andra kammarens fjärde tillfälliga utskott.</i>				
Arvoden till tjänstemän	997	1 200	1 084	1 200
Dyrtidstillägg till d:o	348	389	324	359
Diverse omkostnader	—	20	—	—
	1 345	1 609	1 408	1 559
<i>Andra kammarens femte tillfälliga utskott.</i>				
Arvoden till tjänstemän	1 002	1 054	1 016	1 147
Dyrtidstillägg till d:o	349	341	303	343
Renskrivning	30	30	—	49
Diverse omkostnader	20	—	56	—
	1 401	1 425	1 375	1 539
<i>Riksdagens kansli- och tryckeriexpedition.</i>				
Arvoden till tjänstemän	40 749	38 258	36 281	39 115
Dyrtidstillägg till d:o	13 133	10 913	9 828	10 500
Trycknings-, häftnings- och bindningskostnader	322	1 067	1 015	55
Skrivmaterialier och förbrukningsartiklar	110	759	579	293
Renskrivning	1 219	2 097	1 120	1 281
Diverse omkostnader	321	372	304	303
	55 854	53 466	49 127	51 547
<i>Extra portvakter, hisskonduktörer m. m.</i>				
Arvoden	8 995	8 938	10 921	12 429
Dyrtidstillägg	1 712	1 728	1 976	2 145
	10 707	10 666	12 897	14 574
<i>Pensioner.</i>				
Pensioner till f. d. tjänstemän i riksdagen	10 841	9 981	8 846	4 886
Dyrtidstillägg till d:o	2 587	9 492	1 761	1 130
Pensionstillägg till änka efter tjänsteman hos riksdagen	40	33	30	30
	13 468	19 506	10 637	6 046
<i>Utrikesnämnden.</i>				
Ledamöternas resor och dagtraktamenten	1 088	2 706	5 057	3 745
Arvoden till tjänstemän och vaktmästare	450	750	900	750
	1 538	3 456	5 957	4 495
<i>Lönenämnden för riksdagens verk.</i>				
	391	315	476	—
<i>Riksdagens restaurant.</i>				
Ersättning till personalen	—	4 700	5 164	6 500
Glas, porslin m. m.	1 930	1 575	980	942
Vattenförbrukning	23	134	216	276
Bränsle	1 602	1 499	1 491	2 062
Belysning	1 193	1 002	795	667

	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32
Motorström	124	53	210	55
Diverse omkostnader	293	48	391	402
	¹ 5 165	¹ 9 011	¹ 9 247	¹ 10 904
<i>Allmänna omkostnader.</i>				
Tryckpapper	58 164	59 416	50 513	58 719
Tryckningskostnader	404 599	446 303	482 399	538 988
Häftnings- och bindningskostnader	72 611	78 134	76 532	68 507
Skrivmaterialier och förbrukningsartiklar	8 685	9 511	9 447	9 455
Buntning, transport och frakt av riksdagstryck m. m.	7 783	6 874	6 835	9 953
Annonskostnader	10 635	10 506	13 198	5 947
Telefonavgifter	15 813	17 424	18 654	17 794
Kamrarnes och utskottens handbibliotek m. m.	2 772	2 822	4 158	3 297
Rengöring och städning	25 967	26 264	26 593	26 990
Diverse omkostnader	15 893	13 426	8 502	6 494
	622 922	670 680	696 831	746 144
<i>Särskilda anslagsposter.</i>				
Utgivning av register över riksdagens protokoll med bihang:				
Arvoden	5 400	5 200	6 300	5 000
Diverse omkostnader	—	—	—	142
Utgivning av uppslagsboken »Lagtima riksdagen»:				
Arvoden	3 000	3 000	3 000	3 000
Trycknings- och häftningskostnader	2 840	3 267	3 433	3 149
Diverse omkostnader	—	—	116	—
Utgivning av person- och sakregister till riksdagens protokoll med bihang för åren 1921—1930:				
Arvoden	4 550	3 850	4 550	3 400
Trycknings- och häftningskostnader	—	—	—	15 573
Diverse omkostnader	249	7	—	—
Utgivning av personregister till Rikets Ständers proto- koll för åren 1809—1866:				
Arvoden	2 250	2 100	3 075	2 950
Tryckningskostnader	—	—	—	4 860
Diverse omkostnader	—	—	19	400
Utgivning av konstitutionsutskottets protokoll vid 1810, 1812 och 1815 års riksdagar:				
Arvoden	—	1 650	2 856	—
Tryckningskostnader	496	—	—	5 748

¹ Här till komma under rubriken »Riksdagens hus, inventarier» bokförda kostnader för inköp av dukar, servietter m. m.

	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32
Utgivning av samlingsverket »Främmande grundlagor»:				
Arvoden	2 000	—	—	7 060
Tryckpapper, trycknings- och bindningskostnader	—	—	—	3 704
Diverse omkostnader	1 562	124	22	80
Utgivning av ett historiskt och statsvetenskapligt arbete om den svenska riksdagen:				
Arvoden	18 628	25 608	19 692	24 613
Tryckningskostnader	—	—	—	4 132
Skrivmaterialier	72	348	—	—
Diverse omkostnader	320	622	67	117
Trycknings- och häftningskostnader för J. O:s och M. O:s ämbetsberättelser	7 263	7 237	8 243	8 403
Prydande av riksdagens lokaler med konstverk	4 215	3 000	3 300	—
Utredning i fråga om ordnande av riksdagshusets omgivningar	32 201	—	—	—
Understöd åt de i riksdagshuset anställda städerskorna under sjukdom	150	—	211	—
Kostnader med anledning av alltingets på Island 1000-årsjubileum:				
Resekostnader	—	998	1 435	—
Minnesgåva till Island	—	17 625	8 767	—
Utredning i fråga om dekorerings av första kammarens plenisal	—	—	27 473	699
Särskilda arvoden till E. Risling, L. Mårtensson och H. Teorell	—	—	1 400	1 800
Ersättning för olycksfall i arbete	—	—	—	22
	85 196	74 631	93 959	94 852
Säger för kostnader för riksdagen	8 040 321	8 142 070	8 106 109	8 175 684
II. Kostnader för statsrevisionen.				
Dagtraktamenten till riksdagens revisorer	34 752	34 944	34 912	34 216
Resekostnadsersättning till revisorerna från resp. hemorter till Stockholm och åter	3 825	4 005	3 991	3 118
Kostnader för revisorernas samt tjänstemännens och vaktmästarnas resor i landsorten	27 397	19 881	16 827	19 270
Särskilda dagtraktamenten till revisorerna under sagda resor	6 160	5 168	5 616	5 488
Dagtraktamenten till de tjänstemän och vaktmästare, som åtföljt revisorerna under deras resor i landsorten	1 059	982	1 146	1 194
Arvoden till tjänstemän och vaktmästare	31 728	32 466	32 947	32 673
Ersättning till tjänstemän för mistade avlöningsförmåner	15 035	12 934	14 086	13 903
Korrekturläsning av revisorernas berättelser	1 295	1 372	1 247	120

	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32
Renskrivning	3 525	3 457	3 364	3 676
Skrivmaterialier och förbrukningsartiklar	166	166	656	251
Städning	550	550	700	700
Diverse omkostnader	3 234	5 234	4 448	8 294
Säger för kostnader för statsrevisionen	128 726	121 159	119 940	122 908
III. Kostnader för riksdagens hus.				
Kostnader för fastigheten	19 309	23 581	142 149	19 264
Förändringsarbeten å värmeledningen m. m. (enligt särskilt riksdagsbeslut)	—	—	82 150	—
Inköp av inventarier	14 592	13 720	12 730	8 715
Underhåll av inventarier	6 163	3 612	2 882	4 181
Inköp av förbrukningsartiklar	3 459	2 347	2 506	2 723
Bränsle	20 547	17 065	21 182	18 260
Renhållning	7 650	2 945	4 247	2 711
Sotning	892	513	183	410
Vattenförbrukning	2 455	1 816	1 715	1 471
Belysning	8 153	6 690	6 590	6 515
Motorström	1 373	710	2 037	1 077
Belysningsmateriel	760	2 938	1 763	1 210
Vaktbetjäningens uniformsbeklädnad	1 853	2 386	1 650	1 557
Försäkringspremier	195	224	259	204
Diverse omkostnader	2 150	3 424	4 439	1 594
Kostnader för nya riksbron	—	—	—	38 446
Säger för kostnader för riksdagens hus	89 551	81 971	286 482	108 338
IV. Kostnader för 1929 års kyrkomöte	—	121 667	—	—
Summa	3 258 598	3 466 867	3 512 531	3 406 925

Sammandrag över utgifterna för avlöningar och pensioner till riksdagens personal under budgetåren 1928/29—1931/32.

	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32
<i>I. Avlöningar.</i>				
Kamrarnas kanslier:				
Arvoden	200 231	205 081	196 712	213 547
Dyrtidstillägg	66 006	62 929	55 580	59 663
Ersättning för mistad avlöning	142	130	876	1 441
Ständiga utskotten:				
Arvoden	109 367	117 841	111 563	119 978
Dyrtidstillägg	33 839	32 506	28 464	30 186
Ersättning för mistad avlöning	25 671	25 841	24 837	28 725
Sammansatta utskott:				
Arvoden	3 570	4 741	3 825	6 395
Ersättning för mistad avlöning	1 028	713	2 275	3 506
Särskilda utskott:				
Arvoden	—	17 837	4 344	—
Dyrtidstillägg	—	629	141	—
Ersättning för mistad avlöning	—	10 826	6 012	—
Tillfälliga utskott:				
Arvoden	7 493	7 932	5 951	4 747
Dyrtidstillägg	2 615	2 537	1 777	1 421
Riksdagens kansli- och tryckeriexpedition:				
Arvoden	40 749	38 258	36 281	39 115
Dyrtidstillägg	13 133	10 913	9 828	10 500
Extra portvakter, hisskonduktörer m. m.:				
Arvoden	8 995	8 938	10 922	12 428
Dyrtidstillägg	1 712	1 728	1 976	2 145
Samtliga tjänstemän:				
Arvoden	370 405	400 628	369 598	396 210
Dyrtidstillägg	117 305	111 242	97 766	103 915
Ersättning för mistad avlöning	26 841	37 510	34 000	33 672
Säger för avlöningar	514 551	549 380	501 364	533 797
<i>II. Pensioner</i>	13 468	19 505	10 637	6 046
Summa	528 019	568 885	512 001	539 843

Bilaga C.**Sammanställning, utvisande antalet av den vid 1932 års riksdag tjänstgörande personalen.**

	Första kammaren	Andra kammaren
<i>Hos kamrarna:</i>		
Sekreterare	1	1
Notarie (Stomnotarie)	1	1
Förste stenograf	3	4
Stenograf	14	⁴ 16
Förste kanslist	1	1
Registrator	1	1
Kanslist	¹ 5	6
Förste vaktmästare och vaktmästare, som ombesörjer utdelningen av postförsändelser till kamrarnas ledamöter	2	2
Annan vaktmästare	10	13

<i>Hos statsutskottet:</i>		
Sekreterare		1
Notarie, som tillika förrättar sekreterargöromål		⁴ 4
Kamrerare		1
Registrator		1
Kanslist		⁴ 4
Förste vaktmästare		1
Vaktmästare		4

<i>Hos övriga ständiga utskott:</i>	Konstitutionsutskottet	Bevillningsutskottet	Bankoutskottet	I lagutskottet	II lagutskottet	Jordbruksutskottet
Sekreterare	1	1	1	1	1	1
Notarie, som tillika förrättar sekreterargöromål	1	2	1	1	1	1
Annan notarie	1	1	2	—	—	2
Kanslist	² 1	—	—	—	—	—
Vaktmästare	2	2	1	² 1	2	2
Vaktmästarbiträde	—	—	1	—	—	—

<i>Hos tillfälliga utskott:</i>	I Kam. 1. tillf. utsk.	I Kam. 2. tillf. utsk.	II Kam. 4. tillf. utsk.	II Kam. 5. tillf. utsk.
Sekreterare	1	1	1	1

<i>I riksdagens kansli:</i>		
Sekreterare		1
Korrekturläsare		11
Vaktmästare		4

¹ Därav en kvinnlig kanslist med hel daglig tjänstgöringstid.² T. o. m. 31 mars 1932.³ Denna vaktmästare biträddes kl. 11 f. m.—1 e. m. under sammanträdesdagar av en i riksdagshuset anställd extra portvakt.⁴ Under juni 1932 tjänstgjorde dessutom 2 extra stenografer.

Sammanställning, utvisande den ersättning i form av månads- eller dagarvode, som från och med nedan angivna år utgått till den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen.

(Tecknet = angiver, att någon ändring i arvodet icke skett.)

	1912	1918	1919	1923
<i>Hos kamrarna:</i>				
Sekreterare, månadsarvode	750 —	=	1 000 —	=
Notarie (stomnotarie), dagarvode (fr. o. m. 1923) ..	—	—	—	22 —
Förste stenograf, dagarvode (före 1923 förste notarie)	18 —	=	22 —	=
Stenograf, dagarvode (före 1923 notarie)	15 —	=	18 —	=
Förste kanslist, dagarvode	14 —	15 —	18 —	=
Registrator, dagarvode	11 —	13 —	15 —	=
Kanslist, dagarvode	8 —	10 —	12 —	=
Förste vaktmästare och vaktmästare, som ombesörjer utdelningen av postförsändelser till kamrarnas ledamöter, dagarvode	¹ 6 —	7 50	10 —	=
Annan vaktmästare, dagarvode	5 —	6 50	8 —	=
<i>Anmärkning.</i> Därest viss tjänsteman inom kammarens kansli utses av talmannen att vid förfall för sekreteraren bestrida sekreterargöromålen inom kammaren och i övrigt biträda sekreteraren, utgår till sådan tjänsteman, utöver dagarvode, särskild ersättning med 150 kronor för månad, dock att dagarvodet jämte berörda ersättning ej må överstiga 750 kronor för månad (fr. o. m. 1923).				
<i>Hos statsutskottet:</i>				
Sekreterare, månadsarvode	650 —	=	900 —	1 000 —
Notarie, som tillika förrättar sekreterargöromål, dagarvode	15 —	=	20 —	=
Kamrerare, dagarvode	15 —	=	20 —	=
Registrator, dagarvode	11 —	13 —	15 —	=
Kanslist, dagarvode	8 —	10 —	12 —	=
Förste vaktmästare, dagarvode	5 50	7 —	9 —	=
Vaktmästare, dagarvode	5 —	6 50	8 —	=
<i>Hos konstitutions-, bevillnings-, banko-, första och andra lag- samt jordbruksutskottet:</i>				
Sekreterare, månadsarvode	600 —	=	800 —	=
Notarie, som tillika förrättar sekreterargöromål, dagarvode	15 —	=	20 —	=

¹ Före 1917 åtnjöt dock icke första kammarens postvaktmästare detta högre vaktmästararvode.

	1912	1918	1919	1923
Annan notarie, dagarvode	10 —	12 —	14 —	=
Kanslist, dagarvode	8 —	10 —	12 —	=
Vaktmästare, dagarvode	5 —	6 50	8 —	=
<i>Hos tillfälligt utskott:</i>				
Sekreterare, månadsarvode	400 —	=	500 —	² 300 —
<i>I riksdagens kansli:</i>				
Sekreterare, månadsarvode	250 —	350 —	400 —	³ =
Registrator och kanslist, månadsarvode	200 —	250 —	300 —	¹ —
Föreståndare för tryckeriexpeditionen, dagarvode	20 —	21 50	28 —	⁴ =
Korrekturläsare, dagarvode	10 —	11 50	13 —	=
Motläsare, dagarvode	9 —	10 50	¹ —	—
Vaktmästare	5 50	7 —	9 —	=

¹ Befattningen utesluten ur avlöningsbestämmelserna.

² Arvodet begränsat till 1 200 kr. för riksdag.

³ Arvodet begränsat till 1 600 kr. för riksdag.

⁴ Befattningen utesluten ur avlöningsbestämmelserna genom beslut av 1930 års riksdag.

P. M.**angående dyrtidstillägg åt den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen.**

Under hela den tid, krigstids- och dyrtidstillägg utgått till befattningshavare i statens tjänst, d. v. s. från och med år 1917, har jämväl den hos riksdagen anställda personalen kommit i åtnjutande av ett av dyrtiden betingat tillägg till arvodena. Under 1917 års riksdag utgick sålunda till ifrågavarande personal ett tillfälligt tillägg av 15 % av arvodena med undantag för vaktmästarna, för vilka tillägget utgjorde 20 %. Under 1918 års lagtima riksdag utgick till personalen ett tillfälligt tillägg av en tredjedel av arvodena.

Under 1919 års lagtima riksdag beräknades detta tillägg för sådan personal, som icke uppbar dyrtidstillägg i egenskap av befattningshavare i statens tjänst, efter de grunder, som av 1919 års riksdag godkänts för dessa sistnämnda befattningshavare. För den del av personalen åter, som innehade statstjänst och således ägde uppbära dyrtidstillägg vid sådan befattning, utgjorde tillägget två tredjedelar av arvodena, dock högst 9 kronor om dagen, varjämte tillägget beräknades allenast å de vid riksdagens början utgående arvodena oavsett senare under riksdagen beslutad förhöjning av dessa.

Under 1920 års riksdag erhöll den hos riksdagen anställda personal, som icke innehade statstjänst, arvodestillägg enligt de av 1919 års lagtima riksdag fastställda grunderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst. Arvodestillägget till den statsanställda personalen utgick vid samma års riksdag efter samma grunder som vid 1919 års riksdag, dock vidtogs den ändringen, att detsamma beräknades å de förhöjda arvoden, som fastställdes under 1919 års riksdag, varjämte maximum för arvodestillägget åt denna personal höjdes till 12 kronor om dagen. Härjämte ägde envar befattningshavare hos riksdagen, som var familjeförsörjare, uppbära ytterligare tillägg med 20 % å arvodet, dock att den, som ägde uppbära förhöjning i dyrtidstillägg för statstjänst för första halvåret 1920 eller del därav, icke kom i åtnjutande av nämnda tillägg.

Under 1921 års riksdag utgick dyrtidstillägg åt riksdagens personal enligt de grunder, som fastställts i kungörelsen den 30 juni 1920 med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst (nr 364). Enligt denna kungörelse gällde i fråga om avlöning, som utgjorde mer än 1 250 kronor i månaden, att dyrtidstillägg icke utgick å den del, som översteg nämnda belopp. För beräkning av dyrtidstillägget åt de befattningshavare hos riksdagen, som tillika åtnjoto dyrtidstillägg å

statstjänst, sammanräknades de avlöningsförmåner, som uppbyros från statsverket och från riksdagen, och dyrtidstillägget uppbars å sammanlagda avlöningsbeloppet med angiven maximibegränsning.

De vid 1921 års riksdag sålunda fastställda grunderna för beräkning av dyrtidstillägg åt riksdagens personal gällde jämväl under 1922 års riksdag, dock med den ändring, att kungörelsen den 29 juni 1921 med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst (nr 344) därvid tillämpades. Jämväl enligt denna kungörelse utgjorde det maximibelopp, å vilket dyrtidstillägg fick beräknas, 1 250 kronor.

De av 1922 års riksdag fastställda grunderna tillämpades jämväl under 1923 års riksdag, dock med iakttagande av föreskrifterna i kungörelsen den 15 juni 1922 med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst (nr 356). Det maximibelopp, å vilket dyrtidstillägget kunde beräknas, utgjorde enligt denna kungörelse oförändrat 1 250 kronor.

Enligt kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265) fastställdes maximibeloppen för den avlöning, varå dyrtidstillägg fick utgå, till 650 kronor vid reglerat verk och 800 kronor vid oregerat verk. Emellertid beslöt 1924 års riksdag — som ansåg, att en tillämpning av den sålunda föreskrivna maximibegränsningen för dyrtidstillägget skulle bliva mindre rättvis för vissa grupper av riksdagens personal på grund av den förskjutning i avlöningsbeloppen, som därigenom skulle uppkomma, och väsentligen rubba proportionen mellan avlöningarna för sagda personal — att tidigare gällande maximum av 1 250 kronor för sammanlagda avlöningsförmåner, varå dyrtidstillägg kunde utgå, skulle bibehållas. I övrigt skulle för riksdagens personal tillämpas samma bestämmelser, som gällde för statens befattningshavare vid icke reglerade verk. Under 1924 års riksdag utgick sålunda dyrtidstillägg till riksdagens personal enligt de grunder, som genom kungörelsen den 15 juni 1923 fastställts för befattningshavare i statens tjänst vid icke reglerade verk, dock utgjorde det högsta belopp, för vilket dyrtidstillägg å sammanlagda avlöningen för månad i riksdagstjänst och statstjänst fick utgå, 1 250 kronor.

Efter samma grunder utgick enligt beslut av 1925—1932 års riksdagar dyrtidstillägg till riksdagens personal under samma års riksdagar, dock vidtogs av 1932 års riksdag den formella ändringen, att orden »de grunder, som genom kungörelsen den 15 juni 1923 fastställts för befattningshavare i statens tjänst» ersattes med orden »de grunder, som gälla för befattningshavare i statens tjänst».

P. M.**angående rätt för viss riksdagens personal att erhålla ersättning för på grund av riksdagstjänstgöring mistade avlöningsförmåner i statstjänst m. m.**

Genom de nya avlöningsbestämmelser, som från och med år 1922 blevo gällande för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, kommo i viss mån strängare regler i tillämpning i avseende å de under dessa bestämmelser fallande tjänstemäns avlöningsförmåner under tjänstledighet för fullgörande av uppdrag hos riksdagen. Medan förenämnda statstjänstemän tidigare i regel åtnjutit, där de icke fått utan vidare med sina statstjänster förena ifrågavarande befattningar, hel eller partiell tjänstledighet och därunder i regel haft att avstå å respektive ordinarie tjänster för tiden för ledigheten löpande tjänstgöringspenningar, gällde från och med år 1922, att i fall av tjänstledighet av angiven orsak för befattningshavare vid nyreglerat verk hela lönen skulle avstås. Då det syntes billigt, att ersättning i någon form bereddes statstjänstemännen för vad de på grund av sin riksdagstjänstgöring nödgats avstå av sina ordinarie löner, löstes vid 1922 års riksdag denna fråga provisoriskt på så sätt, att samtliga tjänstemän, som voro innehavare av statstjänster, erhöilo ersättning med två tredjedelar av vad de visat sig faktiskt hava på grund av tjänstgöring hos riksdagen avstått av den till statstjänsten hörande lönen, samt att särskild ersättning för mistade löneinkomster tillkom vaktmästare, som innehade statstjänst, i den mån de styrkte, att de nödgats i och för riksdagstjänstgöring under år 1922 avstå större del av sina fastställda löneförmåner i statstjänst än under motsvarande del av riksdagstjänstgöring år 1921 varit förhållandet. Skillnaden mellan tjänstemännen och vaktmästarna i berörda hänseende var betingad därav, att arvodena till de senare hade fastställts med avseende därå, att de av sin statsavlöning plägat avstå väsentligt större del — i regel allt utom ålderstillägg — än vad fallet var beträffande tjänstemännen, vilka förut i regel förpliktats avstå allenast tjänstgöringspenningarna.

I samband härmed beslöt 1922 års riksdag att genom fullmäktiges i riksgäldskontoret försorg skulle åvägabringas utredning rörande definitivt ordnande av frågan om ersättning till riksdagens personal för mistade löneinkomster av statstjänst, därvid jämväl borde beaktas spörsmålet rörande revision av 1919 års avlöningsbestämmelser för samma personal. Sedan fullmäktige i riksgäldskontoret med anledning härav uppdragit åt en av sju personer bestående kommitté att verkställa omförmälda ut-

redning samt kommittén till fullmäktige inkommit med förslag i ämnet, överlämnade fullmäktige med skrivelse den 16 januari 1923 till riksdagen det sålunda upprättade förslaget.

Kommitténs förslag innebar beträffande frågan om ersättning för mistade avlöningsförmåner, att sådan ersättning endast skulle utgå till innehavare av vissa befattningar inom riksdagen, därest de vore statstjänstemän, nämligen sekreterarna hos kamrarna och i de ständiga utskotten, notarier, vilka tillika förrätta sekreterargöromål, till ett antal av fyra i statsutskottet och en i vart och ett av de övriga ständiga utskotten, ävensom kamreraren i statsutskottet. Nämnda tjänstemän skulle erhålla rätt till ersättning med två tredjedelar av vad vederbörande befattningshavare visat sig hava på grund av tjänstgöring hos riksdagen avstått av de till statstjänsten hörande avlöningsförmånerna.

Kommitténs ifrågavarande förslag godkändes av 1923 års riksdag. Stadgande i ämnet är intaget under 4 § i avlöningsbestämmelserna för riksdagens personal och är alltjämt gällande.

Beträffande frågan om revision av 1919 års avlöningsbestämmelser meddelade kommittén, att kommittén efter en ingående granskning av desamma funnit, att arvodessiffrorna i det stora hela syntes väl avvägda. Kommittén föreslog dock vissa jämkningar ävensom vissa ändrade benämningar och anordningar. Kommitténs förslag härutinnan biföllos av 1923 års riksdag. De vidtagna ändringarna i avlöningsbestämmelserna framgå av Bilaga D.

*Bilaga G.***Bestämmelser angående avlöningen för de hos kamrarna och utskotten samt i riksdagens kansli anställda tjänstemän och vaktbetjänte.**

1 §.

Avlöningen utgår till nedanstående befattningshavare med följande belopp:

hos kamrarna:

Sekreterare, månadsarvode	kronor 1 000:—
Notarie (stomnotarie), dagarvode	» 22:—
Förste stenograf, »	» 22:—
Stenograf, »	» 18:—
Förste kanslist, »	» 18:—
Kanslist, tillika registrator, dagarvode	» 15:—
Kanslist, dagarvode	» 12:—
Förste vaktmästare och vaktmästare, som ombesörjer utdelningen av postförsändelser till kamrarnas ledamöter, dagarvode	» 11: 50
Annan vaktmästare, dagarvode	» 9: 50.

A n m ä r k n i n g. Därest viss tjänsteman inom kammarens kansli utses av talmannen att vid förfall för sekreteraren bestrida sekreterargöromålen inom kammaren och i övrigt biträda sekreteraren, utgår till sådan tjänsteman, utöver dagarvode, särskild ersättning med 150 kronor för månad, dock att dagarvodet jämte berörda ersättning ej må överstiga 750 kronor för månad.

hos statsutskottet:

Sekreteraren, månadsarvode	kronor 1 000:—
Notarie, som tillika förrättar sekreterargöromål, dagarvode	» 20:—
Kamrerare, dagarvode	» 17:—
Kanslist, tillika registrator, dagarvode	» 15:—
Kanslist, dagarvode	» 12:—
Förste vaktmästare, dagarvode	» 10: 50
Vaktmästare, dagarvode	» 9: 50.

hos konstitutions-, bevillnings-, banko-, första och andra lag- samt jordbruksutskotten:

Sekreterare, månadsarvode	kronor 800:—
Notarie, som tillika förrättar sekreterargöromål, dagarvode	» 20:—
Annan notarie, dagarvode	» 14:—
Kanslist, dagarvode	» 12:—
Vaktmästare, dagarvode	» 9: 50
Vaktmästarbiträde, dagarvode	» 4: 50.

hos tillfälligt utskott:

Sekreterare, månadsarvode kronor 300:—,
vilket arvode dock ej må överstiga 1 200 kronor för riksdag.

i riksdagens kansli:

Sekreterare, månadsarvode	kronor 300:—,
vilket arvode dock ej må överstiga 1 200 kronor för riksdag.	
Korrekturläsare, dagarvode	» 13:—
Vaktmästare, dagarvode	» 10: 50.

2 §.

Månads- och dagarvode beräknas från inträde i tjänstgöring samt utbetalas vid utgången av varje månad och sista gången efter slutad tjänstgöring.

3 §.

Månads- och dagarvodena upphöra:

för kamrarnas sekreterare, notarien och förste stenograferna samt två kanslister hos vardera kammaren, första vaktmästarna hos kamrarna och de vaktmästare, som ombesörja utdelningen av postförsändelser till kamrarnas ledamöter, ävensom för en vaktmästare hos vardera kammaren, sedan fjorton dagar efter riksdagens avslutande tilländagång;

för en å tryckeriavdelningen anställd vaktmästare, sedan 30 dagar, samt för övriga å riksdagens kanslis tryckeriavdelning anställda tjänstemän och vaktmästare, sedan en tid av 25 dagar efter riksdagens slut förflutit; och

för övrig personal med den dag, då tjänstgöringen för en var av dem slutar.

4 §.

Utöver de i 1 § fastställda arvoden äga följande tjänstemän, därest de äro innehavare av statstjänst, nämligen sekreterarna hos kamrarna och i de ständiga utskotten, notarier, vilka tillika förrätta sekreterargöromål,

till ett antal av fyra i statsutskottet och en i vart och ett av de övriga ständiga utskotten, ävensom kamreraren i statsutskottet, rätt till ersättning med två tredjedelar av vad vederbörande befattningshavare visat sig hava på grund av tjänstgöring hos riksdagen avstått av de till statstjänsten hörande avlöningsförmånerna.

Ersättning, varom nu förmäles, utbetalas vid utgången av varje månad och sista gången efter slutad tjänstgöring.

5 §.

Den efter riksdagens slut för tjänstemännen i tryckeriavdelningen anslagna avlöning, utgörande vedergällning för korrekturläsning samt tillsynen å tryckning och expediering av alla sådana riksdagshandlingar, vilka icke före riksdagens avslutande hinna tryckas och till expedition befordras, med undantag av registret över kamrarnas protokoll och bihanget därtill, får icke utbetalas förr än det ifrågavarande arbetet blivit behörigen fullbordat; och skola vaktmästarna för dem tillagd avlönings åtnjutande vara skyldiga att, så länge tryckningen av riksdagshandlingarna efter riksdagens slut fortgår, förrätta alla de göromål, som därav påkallas.

6 §.

Innan sista andelen av här omförmält arvode eller ersättning må utbetalas, skall det vara behörigen styrkt, att vederbörande tjänsteman i föreskriven ordning avlämnat ej mindre de utskottens särskilda arkiv tillhörande böcker och handlingar, som dessa tjänstemän under riksdagen haft om händer, än ock de böcker, som från riksdagens bibliotek blivit till dem utlånade.

7 §.

Vid slutet av varje riksdag må till vardera av de under hela riksdagen i kamrarna anställda förste vaktmästarna och till de kamrarnas vaktmästare, som ombesörja utdelningen av postförsändelser till kamrarnas ledamöter, utbetalas ett belopp av 50 kronor. Därjämte må, jämväl vid slutet av varje riksdag, till en var av de vaktmästare och vaktmästarbiträden, vilka efter klockan elva e. m. tjänstgjort vid aftonplena, utbetalas en extra ersättning av fyra kronor för varje gång sådan tjänstgöring ägt rum.

8 §.

Genom kanslideputerades försorg och på sätt desamma äga närmare bestämma skola upprättas vederbörliga register för varje lagtima riksdag mot av kanslideputerade bestämda arvoden av högst 4 000 kronor för registrens upprättande och korrekturläsning samt högst 500 kronor åt en

kontrollant av samma arbete, allt för riksdag, som varar minst fyra månader. För riksdag, som pågår kortare tid, må ifrågavarande arvoden kunna av kanslideputerade minskas till skäligen belopp.

9 §.

Då inom ständigt utskott behov föreligger att för behandlingen av visst eller vissa ärenden tillkalla utom utskottets kansli stående person att biträda utskottet ävensom då fråga är om ersättning åt tjänstemän och betjante i särskilt eller sammansatt utskott, skall utskottet beträffande ersättning åt sålunda tillkallat biträde eller sålunda anställd kanslipersonal inhämta kanslideputerades yttrande, innan hos kamrarna förslag i ämnet avgives.

10 §.

Ovanstående bestämmelser förbliva gällande, intill dess riksdagen annorlunda beslutar.
